

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO, UPRAVA IN INŠERATNI ODELEK:
LJUBLJANA, PUCCINJEVA UL. 5
TELEFON ŠT. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“

IZDAJA VSAK PONEDELJEK KOT PONEDELJSKA
IZDAJA „JUTRA“

Weiter erbitterte Kämpfe in Süditalien

Heftige feindliche Angriffe bei Pontecorvo zum Stehen gebracht - Starke gegnerische Angriffsgruppen im zusammengefassten Artillerie- und Werferfeuer zerschlagen

Aus dem Führerhauptquartier, 21. Mai. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Nachdem der Feind am Vormittag des 20. Mai unsere neuen Stellungen am Westflügel der italienischen Südfrent nur mit schwächeren Aufklärungsvorstößen abgestastet hatte, trat er in den Nachmittagsstunden erneut mit starken Infanterie- und Panzerkräften zum Grossangriff an. Um den Ort Fondi entbrannten erbitterte Kämpfe. Im Abschnitt Pico-Pontecorvo erzielte der Gegner einen örtlichen Einbruch. Gegenmaßnahmen zur Abriegelung sind im Gange. Besonders heftige feindliche Angriffe wurden an den Stadträndern von Pontecorvo zum Stehen gebracht.

Im Abschnitt von Piedimonte wurden starke feindliche Angriffsgruppen im zusammengefassten Artillerie- und Werferfeuer zerschlagen, ein Einbruch im Südostteil des Ortes nach hartem Kampf im Gegenangriff beseitigt.

Bei den schweren Abwehrkämpfen der letzten Tage zeichnete sich der Führer einer Kampfgruppe Oberst Nagel durch besondere Tapferkeit aus.

Im Landekopf von Nettuno wurden stärkere feindliche Aufklärungsvorstöße südöstlich Aprilia und südlich Cisterna abgewiesen.

Im Osten fanden keine Kampfhandlungen von Bedeutung statt.

Starke deutsche Kampfpliegerverbände griffen in der letzten Nacht die Eisenbahnknotenpunkte Schepetowka und Sdobunowo mit zahlreichen Spreng- und Brandbomben an. Es entstanden Grossbrände und Zerstörungen. Marineküstenbatterien nahmen sowjetische Stellungen auf der Halbinsel Magerburg in der Narva-Bucht mit guter Wirkung unter Feuer und versenkten ein feindliches Nachschub-Fahrzeug.

Wachfahrzeuge der Kriegsmarine schossen über dem Finnischen Meerbusen 4 sowjetische Bomber ab.

Bei Einflügen in die besetzten Westgebiete und in das westdeutsche Grenzgebiet verlor der Feind 6 Flugzeuge.

In der letzten Nacht warfen einige britische Flugzeuge Bomben im rheinisch-westfälischen Raum.

Dr. Göbbels o vojnem položaju

Berlin, 21. maja. Minister dr. Goebbels je podal v petek pred večjim krogom preizkušenih frontnih častnikov, ki so se z vseh raznih bojišč zbrali na neki tečaj in ki so bili vsi odlikovani z visokimi odlikovanji, pregled splošnega vojnega položaja. Minister je podčrtal politične in vojaške faktorje sedanje situacije, jih obsežno razčlenil ter jih preko običajnih dnevnih dogodkov vrednotil po njihovem zgodovinskem merilu.

Junaška smrt drugega sina velikega admirala Dönitza

Berlin, 21. maja. Klaus Doenitz, poročnik vojne ladje, najstarejši in zadnji sin velikega admirala Doenitza, je padel v neki pomorski bitki pred angleško obalo. Sele pred kratkim je izgubil veliki admiral Doenitz svojega najmlajšega sina, ki je prav tako kot častnik služboval pri vojni mornarici.

Von Papan pri Ismet Ineniju

Carigrad, 20. maja. Vsi listi poročajo, da je bil poslanik Papan v sredo sprejet pri državnem predsedniku Ismet Ineniju v navzočnosti zunanjega ministra Menemendžogla. Listi ne objavljajo nikakih podrobnosti o razgovorih, pač pa več slik s sprejema.

Zedinjene države še ne bodo priznale bolivijske vlade

Stockholm, 20. maja. Ameriška poročevalska služba javlja, da je državni tajnik Hull izjavil, da je vlada Zedinjenih držav sporočila rezultat preiskave o položaju v Boliviji, ki jo je opravil ameriški poslanik Warren v smislu dogovorov o medsebojnem poročanju glede položaja v Boliviji, tudi vladam ostalih južnoameriških republik. Znakrat bodo Zedinjene države vztrajale pri svojem stališču in še ne bodo priznale bolivijske vlade.

Pomanjkanje mornarjev v Zedinjenih državah

Zeneva, 21. maja. Angleški mornariški list »Shipping Record« poroča, da se v Zedinjenih državah pritožujejo sprico velikega pomanjkanja mornarjev. Po najnovejših cenitvah ameriškega urada za pomorsko plovidbo bodo rabili do septembra letošnjega leta še najmanj 60.000 izsolanih mornarjev. Ako jih ne bo moglo najti v Zedinjenih državah, bo treba seči po pomorcih iz malih zaveznških dežel.

Republikanski program švedskih socialnih demokratov

Stockholm, 21. maja. Kongres švedske socialdemokratske stranke, ki zboruje v Stockholmu, je, kakor poroča »Morgen Tidningen«, razen v eni točki sprejel predlog o novem strankinem programu, ki sta ga predložila odevk za revizijo programa in strankino predsedstvo. Novi program je v bistvu popravek že pred 24 leti priloženega popravka. V nasprotju s predlogom je sklenil kongres, da bo v novem političnem programu vztrajal pri zahtevi, naj dobi Švedska republikansko ustavo. Ministrski predsednik Per Albin Hansson je o tem izjavil, da sedaj najbrže ni nikogar, ki bi hotel takoj »uresničiti« zahtevo po republiku.

Velike izgube Angležev pri Imphalu

Tokio, 21. maja. Vse kaže, da so Angleži pri težkih bojih za obkoljeno mesto Imphal podobno kakor ob raznih drugih prilikah, najprej mislili na to, da bi spravili na varno svoje lastne ljudi, afriske in indijske čete pa kasneje prepustili njihovi usodi. To dokazujejo zadnja poročila z indijsko-birmanske meje, ki pravijo, da so se zadnjih bojov za probo japonsko-indijskih postojank v izredno velikem številu udeležili Angleži. V sled tega so bile tudi njihove izgube mnogo večje, kakor v vseh ostalih bojih na burmanskem bojišču.

Pred dnevi je potkušala neka kolona kakih 400 tovornih avtomobilov, ki je vozila izključno Angleže, izpad proti severu. Bila pa je krvavo odbita ter ni mogla naprej. Naslednjega dne je potkušalo izvršiti 200 Angležev s podporo oklopnikov izpad ob Ukruleški cesti. Japonci so jih skoraj popolnoma uničili.

Beneš bi rad Čehe vdinjal boljševikom

Stockholm, 20. maja. »Morgen Tidningen« poroča iz Londona o novi politični senzaciji. Trenutno naj bi se namreč Stalin in Beneš pogajala o sklenitvi novega sovjetsko-čehskega pakta. Tokrat pa ne gre več za vojaško zasedbo dežele po sovjetskih četah v primeru zavezniške zmage in za izročitev vse vojaške in politične moči trenutnemu sovjetskemu poveljniku in njegovim sodelavcem, temveč tvori predmet pogajanj gospodarska izročitev večje českoslovaške Sovjetski zvezi, praktično gre sedaj za popolno gospodarsko spojitev Čehske s Sovjetsko.

Ta švedska vest pravi med drugim: Izredno važni sovjetsko-čehski gospodarski razgovori so že v svojem zaključnem stanju. V tukajšnjih gospodarskih krogih je zbudilo posebno pozornost obvestilo, da so med pogajanja rešili težki valutni problem na ta način, da bodo kasneje izvedli stabilizacijo česke valute s pomočjo priključitve na sovjetski rubelj. S tem zvezano temo sodelovanje narodnih bank obeh držav bo v največji meri predstavljalo uresničevanje temnega sodelovanja, ki je določeno v paktu. Temu primerno so bile tudi že izvršene potrebne priprave za posamezne področnosti na gospodarskem področju, kakor na primer za prestavitve

Nadaljnji ogorčeni boji v južni Italiji

Zaustavitev silovitih sovražniških napadov pri Pontecorvo - Razbitje močnih nasprotniških napadalnih čet v strnjem ognju topništva

Führerjev glavni stan, 21. maja. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Sovražnik, ki je 20. maja popoldne le s slabimi izvidniškimi sunki obtipaval naše nove postojanke na zapadnem krilu italijanskega južnega bojišča, je v popoldanskih urah pričel z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami nov velenapad. Za kraj Fondi so se vneli ogorčeni boji. V odseku Pico-Pontecorvo je uspel nasprotnikov krajevni vdor. Protikrepi za njegovo zajezitev so v teku. Posebno silovite sovražniške napade smo zaustavili ob robovih mesta Pontecorvo.

V odseku Piedimonte smo s strnjim topniškim in metalskim ognjem razbili močne sovražniške napadalne skupine, vdor v južni del kraja pa smo po hudih bojih s protinapadom odstranili.

V težkih obrambnih bojih zadnjih dni se je s posebnim junaštvom odlikoval vodja neke bojne skupine polkovnik Nagel.

Na nettunskem predmostju smo savrnilo močnejše sovražniške izvidniške sunke južnovzhodno od Aprilje in južno od Cisterne.

Na vzhodu ni bilo nikakih pomembnejših bojov.

Močni oddelki nemških bojnih letal so v zadnji noči napadli železniški križišč pri Petovko in Zdobunovo s številnimi rušilnimi in zagalimi bombami. Nastali so veliki požari in razdejani. Mornariške obalne baterije so z dobrim uspehom obstreljevale otok Magerburg v Narvskem zalivu ter so potopile neko sovražniško oskrbovalno vozilo.

Strážne ladje vojne mornarice so nad Finskim zalivom sestrelile 4 sovjetske bombnike.

Med poletji nad zasedenimi zapadnimi ozemlji in nad nemškimi zapadnim območjem ozemljen je izgubil sovražnik 6 letal.

V zadnji noči je vrglo nekaj britanskih letal bombe na rensko-vestfalsko področje.

Obrambna bitka na južnoitalijanskem bojišču

Berlin, 20. maja. Na južno-italijanskem bojišču je bilo 19. maja težišče sovražniških napadov v obalnem odseku in v dolini reke Liri. Ob obalni cesti preko Formije prodirajoči Američani so skušali pri Itriju otvoriti zvezo z Vio Cassilino. V slikoviti dolini med Monte Orsom in Monte Cefalom, ki jo namaka Pontono, so zbrali močne oklopnike sile. Njihov sunek je pripravil težak topniški ogenj skupno s silovitimi letalskimi napadi, v oblikih tisočev eksplozivnih granat in bomb napredujoči oklopniki pa niso mogli predati nemških zapornih postojank. Številni bojni vozovi, ki jih je razstrelilo težko orožje, so obležali na dnu doline in tako preprečili nadaljevanje napadov. V zaščiti oklopnikov napredujoča pehota je nato prodrla ob vzhodno gora, da bi obšla protitankovske zapore. Nemški protisunki so preprečili ta poizkus, vendar se

hudi boji še nadaljujejo. Istočasno so bolj proti severu napadle črnske čete, ki so hotele doseči cesto v Pico in podpreti ameriški napad, ki je običaj pri Itriju. Po srditih boju za napadale zelo izgub polnih bojih za strma pobočja in skalnata gnezda so dosegli cesto pri Campodimelo, kjer pa so jih branilci z energičnimi protinapadi prestregli in vrgli nazaj v gore. Izjalovili so se tudi sovražniški napadi pri S. Olivii v smeri proti Picu.

V dolini reke Liri se je boj nadaljeval na vsji širini bojišča z nezmanjšano silovitostjo. Tu je bilo žarišče borb v razvalinah Pontecorva.

Novi obsežno pripravljani napadi Američanov, Britancev in njihovih vazalov so v petek sicer res zabeležili nekaj uspehov, vendar pa sovražnik ni mogel prebiti glavne nemške bojne črte.

Razdejanje kulturnih zgradb delo zračnih gangsterjev v Italiji

Milan, 21. maja. Prosvetno ministrstvo je objavilo seznam vseh cerkev, zgodovinskih palač, samostanov, muzejev, knjižnic, umetniških galerij, dragocenih zgodovinskih in kulturnozgodovinskih umetnin, ki so jih po raznih mestih severne, srednje in južne Italije razdejali in povzročili sovražniški bombarji s svojimi napadi. Pregled razdejanih umetnin najrazličnejših vrst kaže, kakor pravi poročilo ministrstva v uvodu, da hoče sovražnik s terorističnimi napadi uničiti italijansko kulturo in njenih značilnih oblikah, kakor se je ohranila mnogo stoletij.

V Turinu je bilo 6 palač največje kulturnozgodovinske vrednosti popolnoma razdejane. Med njimi je posebno lepa palača akademije z bogatimi dekoracijami iz dobe rokoka, dalje 6 cerkva in kapel, od katerih so bile nekatere zgrajene v srednjem veku, končno tudi antični arzenal iz prvega stoletja.

Posebno huda razdejavanja so povzročili sovražniški bombarji v Genovi. Veliko škodo so napravili na 7 cerkvah, 11 palač iz renesančne dobe je bilo popolnoma porušenih, med njimi Palazzo Ducale, v katerem se je odigraval velik del genovske zgodovine. V poslopiju ligurske akademije je bila izredno dragocena knjižnica skoraj popolnoma uničena. Dalje je bilo 6 cerkva iz 16. in 17. stoletja s freskami in štukaturami močno poškodovanih.

V Milanu so anglosaški teroristični letalci uničili številna dela renesančnega arhitekta Bramanteja, med njimi cerkev in samostan Santa Maria della Grazie, pri čemer pa je slava slika »poslednje večerje« ostala kakor po čudežu nepoškodovana. Dalje je bilo razrušenih 11 palač iz 15. in 16. stoletja z dragoceniimi opremami. Samo v Palazzu del Semenario je zgorelo 80 dragocenih slik. V Palazzu Dugnami je bila uničena dragocena freska slavnega beneškega slikarja Tiepola. V Vicenzi, ki je doživela hudo razdejavanje, je bilo možno pravočasno rešiti fre-

ske slikarja Tiepola iz vile Valmarana. V Trevisu, ki spada med najbolj prizadete kraje Italije, so bila uničena značilna stanovajska poslopja iz 13., 14., 15. in 16. stoletja, nadalje mestno obzidje, ki je bilo zgrajeno v zgodnjem srednjem veku. Hudo prizadeta je bila tudi stolnica, dalje knjižnica in muzej Bailo. V Palazzu della Regione so bile razdejane freske učencev Ciotta. Izredno zgodovinsko umetniško izgubo pomeni razdejavanje padovanske cerkve degli Eremitani, v kateri so bile uničene renesančne freske Adreja Mantegna.

Med uničenimi umetninami mesta Firenze iz dobe renesance in prejšnjih stoletij je tudi tabernakel velikega slikarja Filippa Lippija iz 15. stoletja in cerkev sv. Jakoba s florentinskimi slikarji iz 15. in 16. stoletja. V Arezzu so bile hudo poškodovane tri palače iz zgodnjega 14. stoletja. V tamkajšnjem muzeju je bilo uničenih mnogo slik in umetnin iz 14. in 19. stoletja. Prav tako sta bili popolnoma uničeni hiša velikega pesnika Petrarce in knjižnica akademije. Med razdejanje zgradbe in Rimu spada cerkev sv. Lovrenza iz bizantinske dobe, ena sedmih velikih papeževih bazilik v Rimu.

V poročilu ministrstva je popisanih tudi mnogo stavb, ki so jih porušili anglosaški strahovalni letalci v južni Italiji.

Hull o vlogi USA v povojni trgovini

Amsterdam, 21. maja. Po vesteh angleške poročevalske službe je izjavil ameriški zunanji minister Cordell Hull ob priliki tedna zunanje trgovine, da bodo Zedinjene države prevzele vodilno vlogo v razvoju novega mednarodnega trgovinskega sistema in novih gospodarskih odnosov. Predvsem bodo morale to storiti iz lastnih interesov. Ako bodo hotele zapolniti vse svoje delavce ter najti tržišča za svoje proizvode, bodo morale druge dežele razviti svojo proizvodnjo do skrajnosti, tako bodo s sadovi svojih naporov Američanom lahko plačale proizvode, ki jim jih bo Amerika dobavljala.

Neizpolnjene obljube se maščujejo

Zeneva, 21. maja. »Cemu neki naša vlada daje vse močnejše obljube, ki jih potem ne more izpolniti?« se sprašuje prelat škofije Manchester Roger Lloyd v članku, ki ga je objavil angleški tednik »Time and Tide«. Sovjetsko-poljski primer bi že vendar zadoščal, da bi dokazal nemišle takih obljub. Razen tega pa je dala britanska vlada, tako nadaljuje Lloyd, majhnim zaveznikom celo vrsto obljub, ki jih spričo danih okoliščin nikakor ne bo mogla izpolniti. Tako ne bo mogla izpolniti svoje obljube Poljski, kajti boljševiki ji ne dopuste, da bi obnovila predvojno Poljsko. Vse diplomatske obljube prav nič ne koristijo. Vojaški obračun z boljševiki pa presegla angleško silo.

Pa tudi na notranjem političnem področju je nastala poplava vladnih obljub. Skoraj vsaj stan se pritožuje, da mu dane obljube niso bile izpolnjene. Prišlo se je to pri kmetih. Zaradi dolge vrste neizpolnjenih obljub je zabredla angleška notranja kakor zunanja politika v izredno nevaren položaj, ki jo ogroža še zadnji ostanek angleškega ugleda.

Zakaj se je Anglija odrekla svojim interesom na Balkanu?

Zeneva, 20. maja. Sovjetsko-ruske cilje na Balkanu odkriva dolgoletni dopisnik INS-a na Balkanu in na Bliznjem vzhodu Ray Brock v daljšem članku, ki ga objavlja močno protiangloško usmerjeni francosko-kanadski list »Le Bloc«. Istočasno odkriva Brock, zakaj se Anglija v korist Sovjetski zvezi odpuštuje svojim balkanskim interesom in zakaj je zaradi te angleške politike sočasno Turčija prekinila vojaška pogajanja z Anglijo.

Dopisnik pravi, da sta orožje in denar za državljansko vojno v bivši Jugoslaviji prispela iz Sovjetske Rusije, kri pa je moralo dati domače prebivalstvo. Cilj te državljanske vojne je politična in vojaška preopjitev dežele z boljševiki, ki naj bi se končala z zasedbo po rdeči vojski, narkar naj bi prišla na koncu tega razvoja priključitev sovjetski državi. Sovjetska Rusija si tozadevno načrtno ustanavlja svoj obrambni pas, ki ga sestavljajo južnovzhodne, vzhodne, srednjeevropske in baltske države.

Brock piše, da britanska cenzura v Kairu — ista, ki je tako katastrofalno črtala določila o kairski in teheranski konferenci — ne dopušča nobene vesti, ki bi poročala kaj dobrega o Mihajloviću. Namestu tega je London izdal nova poročila, s katerimi le še bolj utrjuje vpliv boljševikov v vzhodni in jugovzhodni Evropi. Ta nova navodila so prepovedala tudi vsako kritiko politike londonskega zunanjega ministrstva ter washingtonskega državnega tajništva.

»Kot dolgoletni dopisnik na Balkanu, v Turčiji, na Bliznjem in srednjem vzhodu, s katerega sem se šele nedavno vrnil, sem vsa ta londonska pismena in ustna navodila in prepovedi sam videl in slišal.«

Kairski in londonski cenzorji so zahtevali tudi potvrdjanje poročil, da bi se priljubili komunističnim tolpam Broza-Tita. Brezglavno delajo vse, da bi podpirali Titovo komunistično vladno.

Prav tako se vrši velikanska sleparija s poplavo komunikacij, ki jih v zavezniških državah razširjajo o nekih domnevnikih vojaških uspehih tolp Broza-Tita, piše Brock nadalje. Celo resni angleški in ameriški listi so naselili tem lažem, pri tem pa jih njihovi uradni informacijski organi ter zunanja ministrstva še podpirajo.

Brock nato vprašuje, zakaj hodi britanska politika ta pota in odgovarja takole: Politični oportunistem zahteva trenutno od Angležev, da na Balkanu popuščajo pred boljševičkim pritiskom, da bi tako dobili svobodne roke v zapadni Evropi ter obdržali svoj vpliv v Indiji, Afganistanu in to, kar jim je še ostalo v Iranu. Ta oportunistična se seveda učinkovito kakor hladna prha na male zavezniške vlade, ki so iskale v Londonu zaščite, zlasti še, ker jih je Anglija zvalila k sebi s premetnimi besedami o samoodločbi narodov. Dopisnik pravi, da so kljub vsemu dveitemu kričanju boljševičkim propagandistov cilji sovjetsko-ruske politike na Balkanu kristalno jasni: Zasedba, gledališko glasovanje pod nadzorstvom rdeče vojske ter priključitev bivše Jugoslavije in njenih okoliških držav v sovjetsko-rusko državo. Angloameriški tisk pa je zaradi navodil svojih vladnih informacijskih uradov postal s svojim poročanjem pravi pomočnik te sovjetske politike. Ako vpraša odgovorne, zakaj tako delajo, le hladno zmignjejo z rameni in odgovore: »Vse je le politika. Izvršujemo samo naša navodila.«

Toda za Ameriko Balkan presneto veliko pomeni. Drugače je z Anglijo, ki je že itak izgubljena. Tega ne more izpremeniti niti dejstvo, da se je v zadnjem trenutku zavedla svoje stare imperijalistične politike in se vrnila k političnemu oportunistu Brock zaključuje svoj članek: »Diplomacija Sovjetske Rusije je grozna. Po vsem tem, kar smo videli v zadnjem času, lahko pričakujemo, da bo v kratkem še groznejša.«

ske čete so zaplenile 16 strojnic, 3 protitankovske topove, 3 metala granat, 3 protitankovske puške, nad 300 pušk in 62 konj. Vojski so dobili tudi mnogo čolnov, ki so služili tolпам kot prometno sredstvo.

Beograd, 20. maja. Velike tolovaške tolpe, ki so bile določene za vdor v Srbijo in ki so bile v zadnjem času z vidnim uspehom poražene v srednji in vzhodni Bosni, se skušajo v zadnjih dneh rešiti proti severu in jugu, oddelki SS pa jih vedno znova zasledujejo. ProstoVOLJCI SS so pri Fodži napadli tako zvano 17. tolovaško divizijo iz južnovzhodne Bosne. Pri tem so jih uspešno podpirali bojni letalci. Vseh tolovaških izgub zaenkrat še ni mogoče javiti. Tudi proti severu umikajoče se tolovaške skupine so severovzhodno od Tuzle napadli muslimanski prostoVOLJCI SS ter jih s topništvom močno zbilili. Dosele so le v majhnem odseku našli 171 padlih. Vojski so zaplenili mnogo orožja, municije in vojaškega materijala.

„Völkischer Beobachter“ o izgledih bivšega kralja Petra

Berlin, 20. maja. V zvezi s prihodom tako znanega vojaškega odposlanstva Broza-Tita v London, piše »Völkischer Beobachter«, smatrajo v Angliji kot popolnoma samo po sebi umevno, da ti odposlančci niso stopili v nikak stik s kraljem Petrom, ki velja še vedno kot legalni kralj ter uradni zaveznik britanske vlade. Poleg tega so ti delegati tudi hladno izjavili, da postajajo izgledi kralja Petra vedno slabši. »News Chronicle« je kralja Petra, ki sta ga Anglija in Amerika kot mnoge ostale potegnili v vojno, celo čisto izdal.

Tudi grškemu kralju ne gre bolje, piše »Völkischer Beobachter«. Njemu so že namignili, da ne bo mogel upati, da bi se kdaj zopet vrnil na prestol svojih očetov. Barantanje s poljskimi begunci, zadeve s fiktivno češko vlado, londonska akcija Broza-Tita proti kralju Petru in zlom v grški vladi strahov, ki so jo porinili v Beirut, pa do predloga o ustanovitvi sovjetske države ob Kielskem prelivu, — vse to so dejstva, pred katerimi stoji danes britanska vlada, čeprav nikakor ne spadajo v sliko, ki si jo je prvotno ustvarila o ureditvi sveta in ki se končno dajo vsa dovesti na skupno enostavno vprašanje: ali bo Evropa z Anglijo kot Stalino, diplomatsko kominternsko-naskakovalno četo boljševiška ali pa bo stari svet ohranil svojo lastno življenje proti Angliji in s tem proti boljševizmu?

Angleži aretirali Papandreuja

Carigrad, 20. maja. »Džumhuriyet« javlja iz Bejruta, da so Angleži aretirali grškega min. predsednika Papandreuja potem, ko se je v Libanonu sestal z grškimi skupinami. Grki, Poljaki, Srbi in ostali pripadniki malih narodov, ki so postali s tem, da so se »zatekli« v London, izdajalci svojih narodov, dobivajo sedaj kar po tekočem traku plačilo za svojo verno spremstvo, kar jim Churchillova širokopoteznost pri delitvi brc vsak dan znova dokazuje. Predvčerašnjim so žrtvovali poljske »generale«, včeraj jugoslovanskega »ministrskega predsednika« in »vojnega ministra«, danes pa javlja turški list o aretaciji Grka Papandreuja. V treh dneh res lepa bilanca.

Vojaška uprava v hrvaškem Primorju

Zagreb, 20. maja. Uradno objavljajo, da je Poglavnik uvedel v sedmih hrvaških velikih župah, ki obsegajo vse hrvaško Primorje, vojaško upravo, ki ji bosta načelovalca generala Besić in Tomašević. Istočasno je bil minister za osvobodeno dalmatinsko ozemlje dr. Edo Bulat razrešen svojih dolžnosti ter imenovan za državnega ministra v ministrskem predsedništvu.

V uvedbi vojaške uprave na posebno ogroženih področjih vidijo pristojni činitelji najbolj zanesljivo sredstvo, ki naj v vsakem primeru takoj in najbolj zaščiti interese prebivalstva in države. Oba izkušena generala bosta poroka, da bodo vse naloge izvršene v zadovolstvo ljudstva in države.

Poglavje o dobrodelnosti

Zimska pomoč, ki nadaljuje sedaj svoje velpomembno delo kot Socialna pomoč, je največja dobrodelna akcija, kar smo jih kdaj Slovenci imeli. Ustanovljena je bila predvsem za namenoma, da v zimskih mesecih, torej v času največje stiske revnih slojev v čim večji meri pomaga najpotrebnejšim ne glede na spol, starost in stan. Potrebe pa so ostale nujne in velike tudi v poletnih mesecih, zato se akcija nadaljuje. Kako nujna je bila taka ustanova zlasti glede na vojno dobo, ni treba posebej podarjati in tudi ni naš namen, da bi se na tem mestu spuščali v podrobnejše razmotrivanje vprašanja, ki je samo po sebi umevno.

V polpretekli dobi se je dobrodelnost pri nas le prečesto zlorabljala. Premnogi od onih, ki so jo izvajali, niso imeli pravega pojma, kaj ta beseda pomeni, pa tudi za resnično stisko in bedo niso imeli pravega razumevanja. Marsikak takratni »dobrotniki« naše države je bil mnenja, da se da rešiti kakršno koli socialno vprašanje z desetimi lirami, v res kričečim primeru pa s sto lirami. Bili so ljudje, ki so bili prepričani — da navedemo le nekaj primerov — da za sedemdeset do sto lir, ki jih je zbral Zimska pomoč, ni moglo zadostovati za potrebe tolikšne množice za celo dolgo zimsko dobo. Tisti gospodje pa, ki se tako obupno branijo kaj prispevati, so mnenja in verjeto tudi res prepričani, da bi morala navedena vsota več kot zadostovati. Priznati moramo, da so tudi ljudje, ki se zavedajo svoje dolžnosti do skupnosti in znajo seči globoko v žep.

Pri tem neki gospodje ne pomislijo, da so predvsem oni krivi prošnji vpljočega v puščavi, ponavljamo predvsem oni, ker so podpirne in dobrodelne ustanove bolj ali manj odvisne od njihove »milosti«. Da ne morejo podeljevati predmetov, ki jih nimajo, čeprav so prosilcu neogibno potrebni! Da je prosilec zmeraj več in da so potrebe zmeraj več!

Socialno vprašanje bi se dalo rešiti s tako lahkoto! Samo malo razumevanja bi bilo treba, malo več srca. Zadostovalo bi, da bi tisti, ki imajo toliko, prispevali stoti del ali vsaj tisoč del svojega imetja. To bi zadostovalo. In ni dvoma, da bi uspeh bil tudi njim nazadnje v zadoščenje. Da bi spoznali, da res ni bilo tako strašno, ker so dali nekaj drobtinice za omlajenje bede.

Pri tem je treba opozoriti na nekaj. Na osnovni fizikalni zakon namreč, da se da vsak lok napeti le do določene meje. Če se preveč napne, lahko poči. Tako je tudi tukaj. Predložo odlašanje bi utegnili škodovati, zelo škodovati. Toda ne potrebujemo, kakor bi si kdo mislil, temveč tistim, ki imajo danes preveč in nočejo pomagati, tistim, ki rajši zabavljajo in govore, da imajo težke tisočake izgube na dan...

Slovenska narodna skupnost se na novo gradi na temelju vzajemnosti in socialne pravičnosti. Ona ne more in ne bo trpela, da bi jo razjedali in slabili zajedavci, ki ne poznajo drugega kakor sebe, svoj želo-dec in svoj žep. Kdor se sam ne more prebiti do spoznanja dolžnosti, ki jih ima v težavnem času do skupnosti, se bo moral pač sprizgajati s tem, da bo tako spoznanje doživel proti svoji volji.

Opozovalec.

Knjižna tombola Zimske pomoči

Novo izžrebane številke za petorice so:

74	32	69	51	86
59	17	85	12	70

Petorice zadane, kjer ima izmed vseh do sedaj objavljenih števil pet števil v isti vodoravni vrsti, torej kdor je prečrtal vse številke v eni vrsti.

Poleg gornjih števil so bile do sedaj objavljene še naslednje številke: 30, 23, 41, dalje 46, 36, 63, 20, 49, potem 77, 88, 21, 44, 8, 76, 48.

V petorici bodo naslednje knjige: Jurčič: Cvet in sad; Gregorčič: Ojki; Dular: Krka umira, odnosno Bevk; Po živalskem svetu; Slapsak: En starček je živel...; Velikonja: 888; Anekdot; Meško: Mir božji, Ob tihih večerih; Maticič: Petrlnka; Važe: Umirajoče duše; Podlimbarski: Gospodin Franjo; Mlakar: Spomini, odnosno Pregledj; Otroci sonca.

Dan, ko bomo začeli oddajati dobrote, bo objavljen v torek dne 23. t. m. Številke za tombolo bomo objavljali od torka 23. t. m. do vsešte binkošne nedelje 28. t. m. Zrebanje za denarne dobrote tombole bo v nedeljo 4. junija ob 10. uri dopoldne in ne, kakor je bilo pomotoma objavljeno, v nedeljo 28. t. m. Kraj zrebanja bo pravočasno objavljeno.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA
Ponedeljek, 22. maja: Zaprtro.
Torek, 23. maja, ob 18: Nevesta s krono. Red Prvi.

Opozarjamo na predstavo Strindbergove pravljice igre v pehilih slikah »Nevesta s krono« - katere uprizoritev bo v torek 23. t. m. za red prvi. Osebe: Mats — Jan, Kersti — Šarčeva, Kerstina mati — Kraljeva, vojak KeKrstin oče — Raztresen, cerkvenik, Kerstin ded — Benedičič, B. t. Matsova sestra — Mira Danilova, Matsov ded — Cesar, Matsova stara mati — P. Juvanovna, Matsov oče — Gorinšek, Matsova mati — Gebrijelčeva, župan — M. Skrbnjak, pastor — Nakerst, povodnj. mož — Korošec, babica — Rakarjeva, ribič — P. Kovič. Režiser: C. Debevec. Scenarist: V. Skrušny. Kostumi: J. Vilfanova.

OPERA
Ponedeljek, 22. maja: Zaprtro.
Torek, 23. maja, ob 18: Carmen. Izven.

Vodstvo Opere sproča p. n. darovalcem cvetlični daril, namenjeni opernim umetnikom pri predstavah, da bodo ta darila izročena naslovljenecem pred zastorjem samo v primeru, če bodo dostavljena najkasneje pol ure pred pričetkom predstave, in to vratarju v Operi, pri zadnjem vohodu, na levi strani poslojpa.

Filmski tednik
Zmagovalci državnega poklicnega tekmovalja prejemajo odlikovanje. Državni organizacijski vodja dr. Ley govori p. n. n. delu. Modna revija v nekem obratu. Kolesarska dirka po berlinskih ulicah. Generalni poročnik Specht obišče državno delovno službo. Führer se je sestel z Ducejem. Nemška spremljava izpolne iz luke; tovrne ladje, spuste zaporne balone, ki se tijo ladje pred napadi sovražnih letal. Nek letalski oddelek na vzvodu je po letel 100.000 krat nad sovražnika. Vojne operacije s severnega dela vzhodne fronte.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje RADIO LJUBLJANA

PONEDELJEK, 22. MAJA
7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jurčiči pozdrav; vmas od 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.). 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert Malega orkestra, vodi A. Dermelj. 14.00 do 14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Pisano polje — čaj židane volje! 18.45—19.00: Segave besede. — Lipah Franc: Gledališke zgodbe. 19.00—19.30: Šrnel — Veseli Kranjci. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.00: Glasbena medigra. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15 do 21.00: Glasba velikih mojstrov; Wagner — Radijski orkester vodi F. M. Sijanec. 21.00—22.00: Valček zate in zame. 22.00 do 22.10: Poročila v nemščini. 22.10—23.00: Glasba za lahko noč.

Stanovanjskim najemnikom

Vsi stanovanjski najemniki se nujno vabijo, da po svoji moči vsestransko podprejo stremiljenja hišnih lastnikov za čim boljše ureditev hišnih zakonitšč, ker gre pri vseh akcijah za varnost vseh stanovanalcev brez izjeme. Tu ni umesten noben izgovor, temveč je potrebno složno tovariško sodelovanje v obrambi proti skupni nesreči.

Stanovanjski najemniki! Pokažite, da ste složni in disciplinirani in da se zavedate resnosti časa. Odstranite brez odloga vso nepotrebno navlako iz podstrešij in dvoran, ter kleti ter v lastnem interesu upoštevajte vse varnostne predpise. Zlasti je potrebno, da se strogo ravnate po navodilih hišnih starih in jim s tem olajšate njihovo težko in odgovorno službo.

Dajte na razpolago potrebno odvisno orodje in druge potrebščine ter odstopite potrebne prostore za čim boljše ureditev zakonitšč, ker boste tako najbolj poskrbeli za lastno varnost.

V slogi in vzajemnem delu bo izostala marsikatera težka preizkušnja. Zlasti pazite na otroke, da ne bodo med letalskim alarmom ali morebitnim napadom begali po hiši in dvoriščih in povzročali nered.

Upoštevajte najvestne predpise o zaščitnosti!

Seznani se s predpisi o prvi pomoči, splošnimi odredbami oblasti o protiletalski zaščiti; čitajte pazljivo vsa navodila v dnevnem časopisu, upoštevajte hišni red! Preprišite si in imejte vedno pri sebi navodila, kam se imate izseliti v primeru porušnja stavbe. Dokumente, zivilske in oblačilne nakaznice, dragocenosti in potrebščine za prvo pomoč imejte vedno pripravljene na primeren in hitro dosegljivem mestu.

Sporočite takoj v kolikor tega že niste storili. Slovenskemu Rdečemu križu, kolikor brezdomcev bi utegnili v primeru nesreče sprejeti pod streho.

V skupnosti in slogi je naša moč!
V Ljubljani, 13. maja 1944.
Društvo stanovanjskih najemnikov za Ljubljansko pokrajino.

Okrog ljubljanske nedelje

Ljubljana, 21. maja.
Letošnje majske nedelje so obeležene z učinkovitimi manifestacijskimi zborovanji v pomembnih naših krajih, ki so bili do nedavnega ogroženi od komunizma, zdaj pa so v njih hrabre domobranske postojanke poročstvo miru in reda. Poleg krajev na deželi tudi Ljubljana ne zaostaja. Medtem ko sta zadnji dve nedelji manifestirali Vrhnik in Borovnica, na praznik Vnebohoda pa Jezica, je Ljubljana imela preteklo nedeljo odlično uspešno protikomunistično akademijo srednješolcev, za to nedeljo popoldne pa so bile

v dvorano Delavske zbornice objavljene ljubljanske gospodinjске pomočnice, da kot zveste hčerke naroda izkazuje svojo narodno zavest in svoje protikomunistično prepričanje. Znano je, da je komunistična propaganda skušala sprejeto razprezati svojo mrežo prav med temi pridnimi delovnimi hčerkami slovenskega ljudstva, da bi preko njih vplivala tudi na posamezne ljubljanske družine. Nekaj časa je tudi tu šlo živo v klasje. Po bridkih izkušnjah in žalostnih, po katerih so komunistični zločini na deželi prizadete mnogih gospodinjске pomočnic v Ljubljani, je pa tudi v tem našem delovnem sloju začelo naglo nastopati iztreženje. O tem je najvidneje pričalo zanimanje za današnji protikomunistično manifestacijo v Delavski zbornici, ki se je vse zadnje dni prav živo opazalo tako med služkinjami kakor tudi med njihovimi gospodinjami.

Teden nabirke za Slovenski Rdeči križ se prične z jutranjim ponedeljkom in bo trajal do sobote. V teh dneh bo pobirala papir mladina vseh ljubljanskih ljudskih, srednjih in strokovnih šol. Prve štiri dni — torej v ponedeljek, torek, sredo in četrtek — bo nosila mladina v šolo papir, ki ga bo nabrala doma. V petek in vsoboto pa ga bo pobirala od hiše do hiše, od stranke do stranke, tako da bo pobran tudi pri tistih družinah, ki nimajo šoloobveznih otrok. Pisali smo že o pomenu te nabirke, po kateri bo naša papirnica dobila nov dotok surovine, naš Rdeči križ pa v njih novih dohodkov, katerih je tako zelo potreben. Zadnji čas se je javnost tudi po obširnejših poročilih v naših dnevnih lahko prepričala o uspešnem delu Slovenskega Rdečega križa, ki se vsestransko trudi, da pomaga vsem, ki se k njemu zatekajo po pomoč. Zaradi tega Slovenski Rdeči križ lahko pač upravičeno pričakuje, da bo našel za svoje delo polno razumevanje in oporo pri vsakem posamezniku. Vsakomur, ki se more količkaj oddolžiti naši dobrodelni ustanovi, priporočamo, da to stori z dobro voljo in poštenim srcem.

Do ledenih patronih
so se nam začeli vrstiti lepi, prijetni topli dnevi. Vsakomur so letošnji ledeni svetniki pošteno opravili svoje in zlasti Zofija je prinesla obilo dežja, katerega pa je bila narava res tudi potrebna. Medtem ko je že prejšnje tri dni padlo precej dežja, so bili na Zofijin dog nalivi, ki so se vrstili

Pred razstavo mojstra Sternena Veliko zanimanje med resničnimi prijatelji lepe umetnosti

Ljubljana, 22. maja.
Za veliko retrospektivno razstavo portretnih del mojstra Mateja Sternena, ki bo prihodnje dni otvorena v prenovljenih prostorih Jakopičevega paviljona, vlada med resničnimi ljubitelji resnične upodabljačje umetnosti živo in upravičeno zanimanje, saj takih razstav tudi v Ljubljani, ki velja za mesto umetnikov, ni vsak dan pa tudi vsako leto ne. Veliki upodabljalec prof. Matej Sternen od znamenite dunajske razstave dalje, to je celih štiri deset let, ni priredil nobene razstave svojih umetnin. Ves ta čas je z zgledno marljivostjo ustvarjal in njegov mojstrski čopič je upodobil na platno neštivilne osebnosti obojega spola in vseh starosti. Nikdar pa veliki mojster ni čutil potrebe, da bi tudi širšo javnost opozoril na svoje delo s tako razstavo svojih del, niti ob svoji petdesetletnici niti ob šestdesetletnici. Sicer mu tudi ni bilo treba. Njegove nesmrtnne stvaritve, ki so v teku časa postale last raznih ustanov in zasebnikov ter tako narodova last, dovolj glasno in najbolj učinkovito poudarjajo, kdo je bil njihov avtor in kolikšne so njegove neusahljive stvariteljske zmožnosti.

Ob tej priliki naj pripomnimo, da Sternena portretna razstava ne bo nekaj navadnega, dolgočasnega, kakor se zal mnogokrat pripeti, temveč edinstvena kulturna prireditev, ki bo obsegala raznovrstne podobe, kakor: olja, paste, akvarele, perorisbe, risbe z ogljem in svinčnikom, monotypije in ujedkanje, dokončane in nedokončane portrete ter študije portretov in portretne skice. Izmed razstavljenih umetnin naj omenimo predvsem najnovejše delo, ki ga mojster pravkar dovršuje: portret gospoda prezidenta pokrajinske uprave div. generala Leona Rupnika, nadalje naših umrlih in živčih javnih predstavnikov, in sicer: nadškofa dr. Bonaventura Jegliča, bana dr. Marka Natlačana, škofa dr. Gregorja Rožmana, predsednika Narodne galerije dr. Frana Windischerja, predsednika novinarskega združenja in glavnega urednika »Slovenca« Rude Jurčeca, vseučilišnega profesorja Stelčca, osebnega tajnika prezidenta A. Gabra (iz l. 1905), industrijca Karla Čeca, posebno zanimiv portret rajnkoga dr. Ivana Robide, mecena Franca Kotnika in drugih. Kratko povedano: razstavljeni bodo portreti vseh naših osebnosti in javnih predstavnikov poleg drugih portretov, zlasti damskih. Nadalje moramo se omeniti posebno velik avtoportret in mnogo drugih avtoportretov iz umetnikove mladosti, ko je začel ustvarjati, pa do danes. Posebnost bo tudi portret kot slika (pred ogledalom).

Kakor je bila javnost že obveščena, je gospod prezident pokrajinske uprave prevzel pokroviteljstvo nad Sternenovim umetnostno razstavo in na ta način najučinkoviteje in najlepše poudaril pomembnost nastopa tega našega valemojstra-upodabljalca. Čisti dobček velike razstave je namenjen Socialni pomoči, kar še bolj dokazuje Sternenov skromnost in globoko razumevanje za plemenite namene dobrodelnih ustanov.

Poleg neštivilnih portretov, ki jih je dovršil v teku let, je prof. Sternen ustvaril tudi mnogo drugih del, med njimi znamenite freske v ljubljanski frančiškanski cerkvi, ki so nedvomno edinstvene.

Da bi bila oddaja Sternenovih portretov v zasebni lastni pospešena, je vodstvo

dopolodne, popoldne in ponoči. Dežomer na univerzi je nameril 9.5 mm dežja v času od ponedeljka jutraj do torka jutraj. Vsega skupaj pa od prejšnjega petka 12. t. m. do torka 16. t. m. padlo 42.8 mm dežja, kar je bilo zaenkrat res zadosti. Vsa narava je zdaj osvežena in krasno pripravljena za skorajšnje binkošti, za tisti »ljubeznivi praznik«, ki je najlepši ob prehodu iz pomladi v poletje.

Drevje je v glavnem odcvetelo
Češnje so že polne zelenega sadu, debelega kakor fižolčki. Imamo pa jih seveda tudi že na trgu. Kjer jim je cena naglo padla. Upamo, da bodo zlogre kmalu dan za dnem večje in cene vedno nižja. V pomankanju žužnega sadja, ki v mirnem času v zgodnji pomladni dobi krepki zlasti nešo mladino, naj bi letos domače sadje, ki letos tako lepo obeta, v čim večji meri prihajalo na mižo vseh naših družin! Ne dvomimo, da bodo naša pristojna oblastva v tem pogledu storila vse, kar se bo dalo storiti.

Ključ lepemu vremnu je zaenmanje za predstave
Še vedno prav veliko. Tako pri gledališki blagajni kakor tudi pri blagajnah kinematografov je zlasti ob sobotah velik nakup. Pred kino Matlico lahko tudi za drugi del »Indijskega nagrobnika« vidite vrsto čakealcev na vstopnice, izvršeno od Khamove trgovine do blagajne. V operi sta zadnji čas najtehtnejši na sporedu »Monsignore« in »Carmen«, v drami pa »Zemlja« in »Ognjenik«.

Naše gospodinjске
imajo seveda pred vsako nedeljo precejšnje skrbi, kako bodo čim izdatneje pripravile kosilo in kar je v sedanjih časih še posebno važno — tudi nedeljsko večerjo. V toliko jim je skrb olajšana, ker je na ljubljanskem trgu od sobote do sobote več zelenjave. Zlasti večerjajo soboto je bil trg prav dobro zalčen, bilo je na izbiru ne samo berivke, marveč tudi glavne solate in razne zgodnje povrtnine. Nadzorstvo s strani tržnih organov je strogo. Prav zadovoljne so ble naše gospodinjске, ko v nedeljek še ni stopenja v veljavo napovedane omejitve plina. Do nadaljnjega je plinski dotok še reden, s čemer je izumljano, da mestna plinarna rada ustrezno poro dolgo in kolikor pač more.

Za zaključek tedna
smo dobili spet deževno intermezzo. V soboto popoldne je začelo deževati in je rosilo tudi ponoči. Precej močno je bilo v nedeljskem jutru, proti popoldneu pa se je del unesel. Ključ precejšnjemu dežju se ozračje ni preveč shladilo, saj smo imeli v soboto 22.9° C, v nedeljskem jutru pa smo zabeležili 9.2° C. Barometer je padel. Z deževjem je bila nedelja skvarjena tistim, ki se veselje razvedrila v prirodi, ustrgala je za obiskovalcem zabavšč, kakor tudi pridnim prebivalcem knjg. Upajmo, da nalivi niso oskodovali sadnega drevja.

Črne bukve

Knjiga, ki jo mora prečitati vsak Slovenec

V vedno ostreje se razvijajoči borbi proti komunizmu je dobila naša javnost zbirko dokumentov, ki zasluzijo vso pozornost. Te dni so izšle »Črne bukve« o delu komunistične »Osvobodilne fronte« proti slovenskemu narodu. Knjiga ima dvojen namen: da s podatki in slikami sname krinko komunizmu med Slovenci, obenem pa s čistim doprinosom pomore žrtvam komunističnega nasilja, beguncem in svojcem tistih, ki so jih komunisti pobili. Pričujoča knjiga — pravi uvod vanjo — vsebuje izbor dejstev in dokumentov, katerih namen je neizogibno dokazati, da je tako imenovano »slovensko narodno-osvobodilno gibanje« ali »Osvobodilna fronta« do cela komunistična stvar.

O glavnem cilju te knjige pravi uvodna opomba podrobneje, da je tale: z dejstvi razkrinkati enega največjih zločinov, ki jih je komunizem nad kakim evropskim narodom zagrešil, ko je pod krinko »narodno-osvobodilnega boja« skušal v slovenskem narodu izvesti komunistično revolucijo. Povzročil mu je s tem ogromno škodo, tvorno in duhovno škodo in ga prisilil, da se mora danes z vsemi sredstvi, ki jih more dobiti, boriti za samo ohranitev golega življenja. Tisoč in tisoč mrtvih Slovencev, razdejana domovna, padec v kulturne in gospodarske razmere pred sto leti, uničenje nenadomestljivih stvarnih dobrin in kulturnih spomenikov, državljanska vojna, ter iz nje izviročji razdor in oslabilost naše narodne sile — to so dejstva, s katerimi slovenski narod danes pred vsem svetom obdoluže komunizem, njegove domače in tuje voditelje ter vse tiste, ki so komunistično delovanje na slovenskem ozemlju podpirali, zagovarjali ali opravičevali.

Za to obtožbo navaja pričujoča knjiga podrobne dokaze. V prvem poglavju opisuje »Osvobodilna fronta« kot orodje sovjetskega imperalizma in analizira komunistični značaj OF: njen nastanek, vodstvo, organizacijo, politični razvoj in »narodno-osvobodilno vojsko«. V drugem delu je orisano strahotno početje OF proti slovenskemu narodu. Z dokumenti in slikami podprto je opisano uničevanje slovenskih življenj in slovenskega narodnega imetja. Podrobno je tudi izpričano sodelovanje OF z badoglijevci. Vse izjave in dokazila, ki jih navajajo »Črne bukve«, so posneta po izvirnih dokumentih, ki so javnosti na razpolago. Vse je podprto z navedbo časa in kraja in z imeni. Fotografije v poglavjih o uničevanju slovenskih življenj predstavljajo izključno žrtve, ki so jih pobili komunisti.

Na podlagi vseh izpričanih dejstev in dokazil o pravem obrazu in pravem delu komunistične OF med slovenskim narodom, za vse doslej prestano gorje so »Črne bukve« obtožnica, s katero toži trpeči, krvaveči slovenski narod pred svetom in zgodovino vse pripadnike voditeljstva OF, ki jih knjiga imenoma navaja, pa tudi vse sivojske cesarske dostojanstvenike in oblastnike, ki so zločinsko delo OF proti Slovincem kakor koli podpirali. Sklep iz

zveneva: »Vse te težje slovensko ljudstvo kot narodne in človeške zločince ter terja zanje kazni, kakršno načrtno, iz tujine naročeno uničevanje kakega naroda zasluži.«

Knjiga obsega 248 strani velikega formata in ima nad 200 fotografiranih posnetkov. Prebrati bi jo moral vsak Slovenec, vsaka Slovenka, prebrati in razmislniti o njej vedno na novo. Za ceno 40 ur jo dobite v vsaki knjigarni.

Francoski prostovoljci na poti na vzhod

Pariz, 20. maja. V zadnjih dneh sta krenila iz Pariza na vzhod dva transporta prostovoljcev francoske protiboljševiške legije.

Oddaja pnevmatik

V smislu naredbe šefa pokrajinske uprave VIII. št. 1153/2 z dne 17. marca 1943. (Sl. l. št. 39/20 ex 1944) se morajo oddati v četrtek 25. maja 1944, od 15. do 17. ure pnevmatike (plašči in značnice) vseh dimenzij za osebne avtomobile, ki še niso bile oddane na osnovi prejšnjih pozivov (zabudniki!).

Pnevmatike dimenzij za tovorne avtomobile se tega dne ne sprejemajo. — Pri oddaji je treba navesti evidenčno (LB) številko prizadetega motornega vozila.

Oddati je treba prav tako pnevmatike osebnih avtomobilov, ki so bili osigurani (rezervirani — »sichergestellt«) po Viš. SS in policijskim vodji v XVIII obrambnem okrožju — vodilni štab za pobijanje tolpa.

Kraj oddaje: Javna skladišča, Ljubljana, Ciril-Methodova (bivša Tyrševa) št. 33, skladišče št. 10.

Za pnevmatike tovornih avtomobilov bodo sledili slični pozivi.

„DOBRA KNJIGA“ za mesec maj

ki je ravnokar izšla, prinaša izpod peresa znane italijanske pisateljice MATILDE SERAO zanimiv roman iz novinarskega življenja

ČRNA REPUBLIKA (RICCARDO JOANNA)

Naročniki DK naj dvignejo novi roman v upravi naših listov v Narodni tiskarni, onim pa, ki se jim knjige dostavljajo na dom, se bo tudi majske roman začel takoj dostavljati. Naročniki lahko določijo kdaj knjigo tudi v naši upravi ali pa v kateri koli knjigarni po ceni 17 lir za brošuro in 35 lir za vezani, na boljšem papirju tiskani izvod

Zatemištev od 21.30 do 4.30

Amerika brez krinke: Država peščice milijarderjev in milijonov siromakov

Le malo je pri nas ljudi, ki vedo, da vlada »svobodoljubne in demokratske« Zedinjene države klika šestdesetih plutokratskih družin, ki jih podpira pri njihovi oligarhiji še kakih sto manj bogatih familij. Temu cvetu izbrane ameriške plutokratske hierarhije je treba pristeti še kakih 350 družin, katerih letni čisti dohodki so presegali pred drugo svetovno vojno 100.000 dolarjev letno. Skupek teh petsto bogatih ameriških družin tvori gibalno središče sodobne ameriške bančno-industrijske oligarhije, ki ravna in obvladuje javno življenje Zedinjenih držav. Delovanje te oligarhije je prikrito za kulisami demokratske vladavine, ki pa je povsem odvisna od naredb absolutistične plutokracije. V rokah omenjenih 500 ameriških bogataških družin je usoda najbogatejšega naroda in države, kar jih pominja svetovna zgodovina. Po zaslugi te prikriti plutokratske vlade nad Zedinjenimi državami pa je velika večina Američanov skoraj siromakov, ki posedujejo jedva nekaj kosov za vsakdanje življenje sodobnega človeka potrebnih premičnin in po nekaj oblek.

Vpliv ameriških plutokratov na vodstvo državnih poslov ni mogoče primerjati z nobenim sličnim vplivom v kateri koli drugi državi na svetu. Vsekakor je neprimer no večji in odločilnejši, kakor je bil vpliv najvišjega plemstva na vodstvo državnih poslov v najbolj absolutističnih monarhijah. Moč kardinala Richelieua, kancelarjev Metternicha ali Bismarcka in predsednika angleške vlade Disraelija je bila neprimerno manjša, kakor moč kakega J. P. Morgana, Andrewa W. Mellona, Johna Rockefellerja, Henryja Forda ali Du Ponta. Prva svetovna vojna je privedla bogate Američane do vrhov svetovne moči in vzbudila v njih poželenje po svetovni nadvladi ter jih končno zapeljalo v drugo svetovno vojno proti materi civilizacije — Evropi.

Zedinjene države predstavljajo danes skupek samih nasprotij. V okviru njihovih meja živi izbrana družba največjih bogatinov, kar jih pominja svetovna zgodovina. V senči zvezdaste zastave pa se tudi prebija dan na dan skoki življenja najmanj 20 milijonov ljudi, ki ne vedo, kaj bodo jedli naslednji dan. Ameriški plutokrati prav nič ne idealizirajo izjemnega položaja, ki ga zavzemajo v sklopu Zedinjenih držav.

Tako se je starejši J. P. Morgan kaj rad pohvalil v veselji zasebni družbi, da je prav za prav samo potomec slovitega poglavarja morskih razbojnikov Henrija Morgana, ki je požigal in plenil v zori sedemnajstega stoletja po pravljicnem Karibskem morju. Prav zaradi tega je tudi krstil svojo razkošno jahto z imenom »Korzar« in jo dal črno prepleškati, kakor so bile pleskane svoje dni ladje morskih roparjev. Pripovedujejo tudi, da je stari J. P. Morgan na svojih morskih potovanjih kaj rad izvešal na »Korzariju« zastavo morskih roparjev s črnim dnom in rezce za belo mrtvaško lobanjo.

Najbogatejši mož v Zedinjenih državah in na svetu sploh je John D. Rockefeller. Prav tako je najbogatejša družina na svetu familija Rockefellerjev, ki šteje vsega skupaj 27 članov. Takoj za njo se uvrščata družini Fordov in japonskih Mitsujev. John D. Rockefeller je plačal 1934 leta 6.279.689 dolarjev dohodnine od izkazanih 15 milijonov dolarjev čistih dohodkov. Okroglo vzelo se mu je obrestovalni kapital po 5 odstotkov na leto; torej je znašal njegov očiščeni priznani kapital že leta 1934 okrog 300 milijonov dolarjev. Finančni strokovnjaki v Wallstreetu pa trdijo, da je znašalo premoženje J. D. Rockefellerja že leta 1934 najmanj eno milijardo dolarjev, če ne več. Velik del tega ogromnega premoženja je naložen v davka prostih državah vrednostnih papirjih, predvsem v državnih posojilih. Tako so znašali letni dohodki Johna D. Rockefellerja leta 1934 okoli 50 milijonov dolarjev.

Letni dohodki poslednjega ruskega carja Nikolaja II. so bili 12 milijonov dolarjev. Od te vsote pa je mogel porabiti za svoje osebne potrebe le neznaten del, ker je potreboval ogromno večino svojih dohodkov za vzdrževanje dvora. Premoženje pokojne angleške kraljice Viktorije so cenili na 45 milijonov dolarjev. Velik del tega velikega premoženja je naložen v nepremičninah in sicer v zemljiščih najbolj siromašnih in zapuščenih londonskih okrajih. To premoženje pripada danes v ogromnem delu sedanjemu angleškemu kralju, kate-rega letni dohodki znašajo okoli štiri in pol milijona dolarjev.

Ob koncu prve svetovne vojne je bil najbogatejši aristokrat v Evropi nadvojvoda Friderik Habsburški, katerega premoženje so cenili na 750 milijonov dolarjev.

60 ameriških bogataških družin je izmaličilo na čelu za Rockefellerji prvobitno zdravo zasnovo ameriške demokracije v najbolj ogabno in brezdušno plutokratsko oligarhijo. Najbolje je označil usodno vlogo teh 60 družin v življenju Združenih držav prezident Franklin D. Roosevelt v času, ko je še besno napadal to izbrano družbo in klical v boj proti njej vesoljni ameriško ljudstvo. Takrat je dejal, da predstavljajo v svoji celoti nekronano monarhijo ameriškega ljudstva, ki ga drže v popolni gospodarski odvisnosti, če ne naravnost suženjstvu.

Premoženja drugih Rockefellerjev, Fordov, Du Pontov in Mellonov je prekoračilo že po prvi svetovni vojni prvo milijardo dolarjev. Danes je preseglo družinsko premoženje Rockefellerjev, ki so lastniki četrtine kapitala največjega vojnega dobilkarja »Standard Oil« trista spoštovanje vzbujajočo vsoto treh milijard dolarjev. Imovinka družine starih Fordov, ki šteje vsega skupaj štiri Fordove vnuke po smrti njegovega sina, presega že dve milijardi dolarjev. Naložena je v delnicah tudi pri nas po avtomobilnih znamkah »Ford Motor Company«. Za petami starih Fordov sledita familiji Mellonov in Du Pontov. Melloni grabijo sedaj nove milijone dolarjev iz podjetij svoje »Aluminium Company«, ki je glavna proizvajalka letal znamke »Liberator«, s katerimi ubijajo ameriški gangsterji deco in žene po Evropi. Du Pontji polnijo svoje blagajne iz čistih dohodkov svojih orožarn in jeklam, ki so danes glavne dobaviteljice ameriškega vojnega materiala za boljševoške zaveznike. Du Pontovi s svojimi ameriški plutokrati predvsem po tem, da se ženijo samo med seboj v ozkem družinskem krogu. Sicer jih je bilo nekaj, ki so poskušali svoje zakonske druge tudi izven familiarnega okvira, vendar pa v načelu potrjujejo samo staro pravilo, da se Du Pontovci ženijo samo med seboj. Vsekakor se lahko ponašajo s tem, da so najbolj številna ameriška plutokratska družina saj štejejo vsi skupaj okoli 600 glav; od tega je 62 poročenih.

Po raznih vesteh sočeh je med sedanjim drugo svetovno vojno doseglo že najmanj deset ameriških bogataških družin milijardsko znamko v veliki in brezobzirni tekmi za zlato. Na čelu jim stojijo in jih vodi v zlati paradiz Morganova familija s svojo družinsko banko »J. P. Morgan & Co.« Zaporedoma ji sledijo židovske družine Harthnessijev, Whitejev, Stillmanov, Fisherjev in Gugenheimov, ki grabijo z odprtimi rokami milijone iz zlate reke milijardnih vojnih proračunov združenih zvezdнатih republik. Pri ocenjevanju neznanskega obogatena ameriških plutokratov je treba pomisliti, da so našli še leta 1892 v vseh Zedinjenih državah »amo 4047 nad milijon dolarjev vrednih premoženj. Leta 1914 jih je bilo že 7809. Po prvi svetovni vojni je naraslo to število v nemali meri na račun vojnih dohodkov in izmožganje Evrope na 12.000. Leta 1930 pa so jih ugotovili že 38.898.

Leta 1914 je bilo v Zedinjenih državah 60 premoženj, katerih letni dohodek je presegal milijon dolarjev. Deset let pozneje je bilo takih premoženj 75, leta 1929 pa že 530. Danes se giblje to število okoli dva tisoč, če ne že več. Kljub temu pa je bilo leta 1929 v Zedinjenih državah samo sedem in pol milijona odraslih oseb, ki so

plačevale osebno dohodnino, ker so znašali dohodki ostalih 70 milijonov Američanov in Američank manj kakor 2000 dolarjev letno, kar se je po zakonu o osebni dohodnini smatralo za življenjski minimum dohodkov. Po letu 1929 so znižali ta življenjski minimum na 1000 dolarjev, vendar je še vedno okoli 50 odstotkov vseh odraslih Američanov in Američank, ki ne plačujejo nobene osebne dohodnine. Ti ljudje so prisiljeni porabiti svoje dnevne dohodke za kritje potreb vsakdanjega življenja. Računajo, da ima v Zedinjenih državah 99 odstotkov vseh odraslih ljudi letne dohodke pod 5000 dolarjev. Po računih ameriških gospodarskih strokovnjakov je to vsota, ki jo potrebuje boljše situiran Američan za preživljanje in kritje življenjskih stroškov. Zato pa je v posesti enega samega odstotka vseh odraslih Američanov 83 odstotkov vsega ameriškega likvidnega narodnega premoženja. Od 1.300.000 Američanov, ki so umrli leta 1933, jih je bilo samo okoli 10.000, ki so zapustili nad 50.000 dolarjev premoženja. Tega leta je bilo zapostavljenih v Zedinjenih državah 43 milijonov oseb. Od teh jih je bilo podvrženih osebni dohodnini, katere odmera je bila medtem znižana na 1000 dolarjev, samo 3 milijone 600.000.

Zato pa živi danes v Zedinjenih državah 28 deklet, katerih premoženje presega 25 milijonov dolarjev, letni dohodek pa milijon dolarjev. So to hčerke raznih tobačnih, konzervnih, petrolejskih, železniških, jeklenih, bakrenih in gumijevih kraljev, ki so zapustili svoje milijone nadebudnim hčerkam. Najbogatejša med njimi je vsekakor Wilkijeva, ki poseduje okoli 80 milijonov dolarjev.

In ljudje takega kova, ki žive na račun izmožganja uboge brezpravne raje, hočejo s svojim socialnim redom »osrečiti« Evropo.

Ponarejevalna centrala GPU

Ukradene in ponarejene znanstvene in leposlovne knjige

Ponarejanje tujega denarja na debelo

Prinesli smo že nekaj odločkov iz knjige »Izdani socializme«, v kateri je bivši nemški komunist Karl Albrecht, ki je deset let živel v Sovjetski zvezi in se povzpela tam nazadnje do ministrskega položaja, opisal svoja razočaranja v boljševoškem »rajcu«. V poglavju, ki ga prinašamo danes, razkrinkava one nadaljnji brezvestnih metod, katerih se je in se še vedno poslužuje komunizem v svoji borbi za obvladavanje sveta. Knjiga je bila napisana 1. 1938. v Švici.

Da so zavrtni umor in kriminalne epijonažne metode politično orožje boljševozma, je že dovolj znano. Toda v kolikšnem obsegu je izvajalo vrhovno vodstvo komunistične stranke Sovjetske zveze in predvsem GPU ponarejanje denarja, tatvine duhovne lastnine in druge izrazito kriminalne zločine, ki se jih poslužuje nepristano in sistematično, da bi oskodovala in ogoljufalo ostali svet ter si na tako zločinški način pridobilo gospodarske in politične koristi, je tudi še danes v širsi javnosti skoro docela neznan. Saj vedo celo v sami Sovjetski zvezi le najnižji zaupniki na čelu komunistične stranke in državne uprave, kakšne »stranske« služke imajo kremeljski despoti.

Znano je, da si lahko v Sovjetski zvezi, predvsem v prodajalnih in iznajdbnih, v turističnih agencijah itd. nabaviš izozemsko literaturo v največji izbiri in brez težav. Ne gre pa morda za prevode, marveč za originalne izdaje del, ki o bila uvožena. Tako vsaj na splošno mislijo tako v Sovjetski zvezi, kakor tudi izozemstvu. V remnici pa je stvar povsem drugačn. Državno založništvo Sovjetske zveze se je začelo že konec leta 1930, posluževati do cela nedopustne metode, da bi izozemce, zaposlene v Sovjetski uniji, kakor tudi lastne državljanke, ki so zmožni tujih jezikov, oskrbelo s potrebno znanstveno in sodobno belestručno literaturo. Še v letih 1924 in 1928, so bili izdani letno prav znatni zneski tujih valut za nabavo izozemske literature, v kolikor se ni mogla pribaviti v zameno za sovjetsko. Toda scasoma, zlasti ko je vedno bolj naraščalo povpraševanje po izozemski znanstveni literaturi za univerze in tehnične visoke šole, za številne biblioteke važnih strankin in državnih uradov, za tehnične urade številnih trustov in koncernov, tako da je bilo nujno potrebno nabaviti večje množine, da ne bi sovjetski strokovnjaki tehnično zaostali, je prišel vodja državnega založništva Zid Halatova na prebrisano idejo. Hotel si je na najbolj enostaven in cenen način pribaviti potrebno literaturo in napraviti pri tem še srijajen posel.

Po trgovinskih delegacijah Sovjetske zveze v tujini, predvsem v Nemčiji, Angliji, Ameriki, Franciji in Skandinaviji, je del nakupiti po nekaj izvodov vsake nove izdane ali že prej izišle važne tehnološke znanstvene razprave ter knjige najbolj priljubljenih tujih pisateljev. Vse te knjige so mu poslali v Moskvo. Posebej v ta namen ustanovljena, tehnično najmodernejše opremljena tiskarna je imela nalogo te knjige kar najbolj trčno kopirati. Obstojali so posebni oddelki za nemško, francosko, angleško, ameriško, švedsko itd. literaturo. Stroji so tekli dan in noč. Da pa bi se ne moglo dokazati ponarejanja na podlagi papirja, so sovjetske tovarne posebej v ta namen izdelovale posebni papir. Prav tako so tudi zunanjo opremo knjig točno kopirali. Kopolje knjige so bile tako posrečene, da pač noben kopec ni mogel nisi sumiti, da in knjige niso originalna izdaja pisca in založnika, temveč da so izdelane v Moskvi.

Teden nabirke za Slovenski Rdeči križ

Pred kratkim je Slovenski Rdeči križ zaradi povečanja denarnih sredstev začel s nabirko starega papirja. Dosedajni odziv našemu pozivu je prilično ugleden, vendar še ne zadovoljiv. Da damo tudi zasebnikom možnost, da darujejo star papir Slovenskemu Rdečemu križu, bomo izvedli splošno nabirko papirja. V ta namen proslamo s odobritvijo g. šefa pokrajinske uprave čias od 22. do 27. maja t. l. za »Teden nabirke za Slovenski Rdeči križ«. V teh dneh bo pobirala papir mlada naša vseh ljubljanskih ljudskih, srednjih in strokovnih šol. Prve štiri dni v »Tedu nabirke«, t. j. od 22. do 25. maja bo poslala šolska mladina v šolo papir, ki ga bo nabrala doma. 26. in 27. maja pa ga bo pobrala od hiše do hiše, od stranke do stranke, tako da bo pobran tudi pri tistih družinah, ki nimajo šoloobveznih otrok.

Da se ustanovili v ta namen posebno založništvo pod imenom »Mednarodna delavska založba«. Vodstvo založbe je bilo poverjeno latviškemu komunistu Liranu, posebej izsolanemu profesorju, ki je v besedi in pisavi obvladal vse glavne svetovne jezike in ki je bil poprej ljudski komisar za narodno vzgojo v Turkestanu.

»Mednarodna delavska založba« je dela la s svojimi falsifikati tako dobre pose, da v velikih nakladah izdanih del si prodajala le v Sovjetski uniji, marveč s pomočjo »Agitpropa« izozemskih komunističnih strank celo v onih deželah, kjer so bila ukradena. Pošiljke so bile spravljene v izozemstvo deloma kot diplomatska prtljaja, deloma pa po ilegalni poti.

To »ustvarjajoče delovanje« Halatova ni prihranilo Sovjetski zvezi znatne vsote tujih vsul za nakup potrebne izozemske svetovne literature, marveč je donesalo še celo dragocene devize. Kajti tujci, ki so svojo domačo literaturo kupovali v SSSR, so morali plačati kupno ceno ne v rubljih, marveč v tujih valut, poleg tega pa so prihajali znatni zneski deviz še od izkupička, ki so ga dosegale podružnice Agitpropa v tujini. Uresničeni Halatove ideje je tako rodilo donosen posel.

»Mednarodna delavska založba«, ki je najtesnejše sodelovala z vodstvom kominterne, je začela nato izdajati v svoji tiskarni tudi velike množine komunistične propagandne literature, predvsem za one izozemske komunistične stranke, ki so delale ilegalno in ki niso imele svojih lastnih tiskarn. Tudi ta propagandni material so spravljali čez mejo kot diplomatsko prtljajo ali po ilegalni poti v roke agitacijskih in propagandnih zaupnikov pristojne

trebuje in kolikor lahko dá. Četudi pravek ponedeljev ne bodo veliki, bomo v skupnosti lahko zbrali zelo velike količine. Vsakdo naj poišče v svojem stanovanju stare, nerabne knjige in brošure, propagandno literaturo, stare zvezke, časopise, ovojni papir, staro lenenko, papirne odpadke, odpadke lepence itd. Vse to naj poveže v omot in pripravi za Rdeči križ, za katerega bo nobrila pripravljene papir šolska mladina. Ni hiše in ne družine, kjer bi se ob trohici dobre volje ne našlo tako blaga. Vsa darovalca, tudi tisti, ki bo daroval malo, bo koristil Rdečemu križu.

Rdeči križ je pokrenil nabirko papirja, da si s prodajo zagotoviti dotok večjih denarnih sredstev. Njegovo prizadevanje bo uspelo in denarni efekt bo dosežen če bo našel za svoje delo razumevanje in oporo pri vsemkem posemezniku. Zato upamo, da bo naše vabilo doseglo živahen odziv v vseh krogih ljubljanskega prebivalstva.

Slovenski Rdeči križ.

sekoljke kominterna, ki so jih potem širili med ljudske množice. To ponarejevalsko delovanje Halatova pa v Sovjetski zvezi nikakor ni bilo kak izjemen primer. V poučenih vodilnih krogih partije in države je bilo splošno znano, da izdeluje vodstvo GPU v posebnih, najmodernejše opremljenih obratih s pomočjo posebej izvežebanih poklicnih falsifikatorjev tudi bankovce tujih držav, predvsem dolarje. Ponarejene bankovce so zlasti v oni dobi, ko so bili dohodki sovjetskega gospodarstva na tujih valutah zelo skromni, dočim je GPU potrebovala za vzdrževanje svojega razsežnega špijonažnega aparata v izozemstvu prav tako znatna denarna sredstva, kakor kominterna za svoja podružnice, izdelovali na veliko in jih po kurirjih sovjetskih poslanstev spravljali v tujino. Zato so tudi pri mnogih sovjetskih kurirjih in pri funkcionarjih inozemskih komunističnih strank vselej našli toliko ameriških dolarjev, kadar so katerega izmed njih zasačili ter napravili pri njem telesno ali hišno preiskavo. Znamo mi je, da so tudi obiskovalci Inturista pri svojem odhodu iz Sovjetske unije vselej dobivali ponarejene bankovce, kadar so zamenjali preostale sovjetske rublje za tujo valuto. Pri potovanjih sovjetskih funkcionarjev v tujino so bili ameriški dolarji, ki so jim bili izročeni, opremljeni s posebnim tajnim znakom, ki je bil znan le vodji dotične obmejne sovjetske kontrole in po katerih se je dalo spoznati, da so bankovci »pravilni in izročeni dotičnemu potniku z vednostjo vodstva GPU.

Te falsifikacije pa niso služile zgolj cilju, da se pribavijo potrebne valute za vzdrževanje sovjetskih funkcionarjev v tujini in za blagajne podružnic kominterne, marveč je docela resno obstojal načrt spraviti gotove države z razširjenjem ponarejenih bankovcev na debelo v valutno tehnične težave. Tako so hoteli na ta način n. pr. razvednotiti in spraviti ob kreditni zlasti finski mstrku, poljski zlot in italijanski liro. Ta načrt se je izjalovil zgolj zaradi tega, ker se je dolgoletni finančni komisar Sovjetske unije Grinko z vsemi močmi upiral tako nevarnim podjetjem. Vendar pa tudi on ni mogel preprečiti, da ne bi vodstvo GPU kljub temu izdelovalo ogromnih vsot ponarejenega denarja in ga spravila v promet, ne da bi se dalo razkriti, od kod izvirajo ti mojstrski falsifikati.

Komur se te zveze znane, ta bo tudi razumel one dramatične prizore, ki so se odigrali na velikem procesu proti Jagodi spomladi 1938. Takrat je državni tožilec Višinski na javni razpravi vprašal Jagodo, od kod izvirajo veliki zneski valut, ki so jih našli pri preiskavi v njegovem stanovanju in v njegovem uradu. Že jeseni 1938 je objavil sovjetski tisk ob priliki aretacije Jagode senzacionalno vest, da so našli pri njem razen zlata in draguljev tudi nad en milijon dolarjev. To vprašanje državnega tožileca je imelo namen že vnaprej razbremeniti vodilne ljudi kominterne in sovjetskega upravnega aparata za primer, da bi inozemstvo prišlo tem falsifikacijam kakor kolj na sied. Krivec naj bi bil v tem primeru Jagoda, dočim bi si pravi krivci umili roke v nezolčnost. Jagoda je na to vprašanje ogorčeno pogledal

Srednješolska mladina prišla na plan!

Njene telovadne ure bodo odslej v prosti naravi

Minuli teden je našim srednješolcem objoega spola prinesel posebno novotarijo, ki so jo v splošnem sprejeli z nedeljenim veseljem, razen morda nekaterih redkih izjem iz višjih razredov, ki se jim zdi, da se že pustili za seboj strogim srednješolski red in jim ukrepi vzgojiteljev le še grenijo zadnje tedne ali mesce pred odhodom na visoke šole ali v življenje sploh. Gotovo pri uvedbi nove telovadne ure, ki jo bo zdaj srednješolska mladina namesto v zaprtih prostorih imela na prostem in po dobro proučenem telesno-vzgojnem načrtu po vzoru najbolj naprednih zavodov po drugih državah ne gre za to, ali jo vsa mladina sprejela z navdušenjem ali ne. Dejstvo je, da pomeni ta dalekovidni ukrep naše vrhovne upravne oblasti in prosvetnega oddelka pri Pokrajinski upravi pravi prevrat vsem, kar je telesna vzgoja — in posledno z njo tudi sport v širšem pomenu besede, v prejšnjih letih veljala pri odločitvah posvetilnih čimteljih kot sestavni del sodobne vzgojne metode za šolsko mladino. Ta mladina bo torej odslej, čeprav samo v omejenem obsegu, pri tem pa brez izjeme vsa, najbolj pa ona, ki je morda iz kakršnih koli razlogov vnanje zapostavljena, lahko že med obveznim šolskim poukom deležna prvih ugodnih posledic starega in priznanega načela, da je zdrav duh samo v zdravem telesu. Njeni vzgojitelji, predvsem pa strokovni učitelji, ki jim je poverjena ta te-

600.000 žensk v službi nemškega Rdečega križa

Pri pomožni službi nemškega Rdečega križa je danes zaposlenih nad pol milijona žensk, kar pomeni ogromen priatek v primeri s predvojnimi razmerami, ko je ta ustanova štela komaj sto tisoč ženskih sotrudnic. Toda niti število pol milijona ni točno, kajti v resnici razpolaga nemški Rdeči križ danes s 600.000 sotrudnicami ženskega spola. V ogromni večini te pomočnice niti niso izučene sestre, marveč prostovoljke, ki pomagajo prvenstveno na kolodvorih, pri nezgodnih zavodih, reševalnih postajah, v vojaških bolnišnicah itd. Pripomniti pa je treba, da se hočejo vse Nemke, ki so se javile v službo Rdečega križa, v prvi vrsti posvetiti ranjenem. V tem smislu zaposluje nemški Rdeči križ danes približno 80.000 izvežebanih sester in sestričnih pomočnic. Te sestre in njihove sotrudnice so tako porazdeljene, da stalno oskrbujejo 400 oskrbovalnih postaj in okrepčevalnic na ozemlju nemške države. Treba je tudi poudariti, da večina strednje opravilja službo prostovoljno, ker smatra to delo za svojo častno pomoč dočimovni. Komaj četrtina izmed navedenega štetiila strednje je nastavljena pri Rdečem križu s stalno plačo.

Sotrudnice Rdečega križa so brez izjeme polno zaposlene in zahtevne, ki jih sta v življenje nanje, so često zelo velike. Posebno v telesnem pogledu morajo prenašati izkjučno v lazaratih, mrtveče oskrbujejo tudi otroke, ki so bili poslani na deželo zaradi strahovalnih napadov na mesta in pomozajo v civilnih bolnišnicah. Da je stredništvo potrebno povsod, koder

Pisma in poizvedovalnice za vojne ujetnike v Nemčiji

Nemski Rdeči križ nas je opozoril na to, da je dostavljanje poštnih pošilk za vojne ujetnike v Nemčiji brez zakasnitve možno le tedaj, če je na naslovu razen ujetnikovega rodbinskega in krstnega imena navedena tudi njegova ujetniška številka in označba ujetniškega taborišča ali pa številka vojne pošte (ki je vselej petmestna, na primer 27.093). Pravilna označba taborišča sestoji vselej iz besed »Stalag« ali »Oflag« v zvezi s kako rimsko številko, na primer: Stalag I. A., Oflag VI. C. ali Stalag 398, Oflag 65. Označbe kakor na primer A. K. 781, Arb. Kdo, 1025 so samo dodatne označbe. Stalag ali Oflag. Razen tega so nekateri Dulag, Hoilag, in Marlag — Milang — Nord. Včasih se zgodi, da označijo svoji vojnega ujetnika taborišče z besedami »Sche Rückseite« (glej hrbtno stran), kar je seveda napačno.

Če je naslov nepopoln, vračajo Nemski Rdeči križ poštno pošiljke, ker ne utegne izvesti zamudnih poizvedovanj. Prav tako mora Slovenski Rdeči križ vsa pri njem vložena pisma in poizvedovalnice brez natančnega naslova vračati.

Komur torej ni znan natančni naslov vojnega ujetnika, naj izpolni poizvedovalnico Slovenskega Rdečega križa (25 besed), ki jo dobi v naši pisarni na Marjinem trgu št. 5. Nato bomo takoj uvedli potrebne poizvedbe.

Višinskega in predlagal, naj mu dovolijo, da odgovori na vprašanje za zaprtimi vrati. On prav tako ni hotel tvegati razkrinkanja svojih sodnikov, kakor niti on, niti ostali obtoženci v tem procesu niso upali v tej justični tragikomediji pasti iz svoje vloge. Le Krestinski je to poskušal, toda že po preteku ene noči je zopet vse preklial.

Slične velike mednarodne falsifikacije, kakor je bilo ponarejanje denarja in knjig, je zagrešilo tudi industrijsko vodstvo Sovjetske unije takoj ob začetku prve petletke. Izkazalo se je, da kljub nezaljšano nizkim cenam ni bilo mogoče najti v tujini kupcev za sovjetske izdelke. Zato so na številne izdelke kovinske industrije — nože, vilice, žlice, pile, sekire, žage itd. — kratko molo vtisnili pečat »Made in Germany« ali »Made in England«, da bi na ta način naredili vtis, da so ti izdelki izdelani v Nemčiji, Angliji ali kakih drugih industrijski državah, katere izdelki so uživali po svetu dober sloves. Na eni strani so hoteli za vsako ceno spraviti sovjetske izdelke na določene svetovne trge (Kitajska, balkanske države, Perzija, Turčija) na drugi strani pa so spekulirali na to, da bi s poplavo trgov z ničevnimi izdelki, ki niso sijali žig tujih držav, te države spravili ob kredit. Razume se, da so vse te falsifikate izveževali le izbrani zaupniki pod nadzorstvom jim nadzorstvom vodstva GPU, tako da je za to vedelo le malo ljudi.

To kratko poročilo, ki sloni na avtentičnih podatkih, pač ne potrebuje nikakega komentarja. Država, ki se poslužuje tako izrazitih kriminalnih metod, se pač sama postavlja izven mednarodnega prava.

Rožnik, ti si kakor zdravje!

»Rožnik, ti si kakor zdravje!« Tako smeno reči po Cankarjevih besedah. Sploh sta Cankar in Rožnik združljiva pojma, saj vemo, kako je Cankar ljubil Rožnik in da je na njem stanoval. Tedaj je bil Cankar že hudo bolan in na Rožniku je iskal predvsem zdravja. Nedvomno ga je pa privlačevala rožniška lepota, saj privlačuje tudi nas navadne smrtnike. Kako nam je bilo hudo, ko so nam bile lani in predlanskim potni na Rožnik zaprte! Zaprt je bila tudi cerkev in savsko vojaštvo jo je tako umazalo in poškodovalo, da je ni bilo mogoče doslej odpreti. Prvo nedeljo v tem mesecu je bila cerkev po obredu očiščenja zopet odprta. Ob tej priliki nas zanimajo nekateri zanimivi podatki iz zgodovine Rožnika.

Zgodovinarji pravijo, da se je prvo znano poročilo o Rožniku ohranilo iz leta 1507. V tistem času je bil na Rožniku grad s pristanom. Grad je bil tedaj že opuščen. Okrog gradu odnosno pristave je bil sadovnjak. V tem pogledu se torej Rožnik ni mnogo spremenil v štirih stoletjih, kar se kaže sadovnjaka. Vendar si ne moremo ustvariti prave slike, kakšen je bil tedaj. Ali so že tedaj tako lepo cvetele jablane na njem, kakor nam ga prikazuje znana Jakopičeva slika v vriskajočih barvah, značilnih za Jakopiča. V začetku 16. stoletja je bil Rožnik last bratov plemičev Jurija in Volbenka Saurava, ki sta leta 1507 prodala rožniško posestvo uradniemu carinskega urada v Ljubljani Praunwartu. Tedaj se ni bilo cerkve na Rožniku.

Rožnik pa ni bil združen ves v eni posesti. Svoje posestvo je Erazem Praunwart prodal leta 1534 ljubljanskemu meščanu Antonu Kuchlu. Izvzet pa je bil prostor — ni znano točno, kje je bil — kjer je stala nekadašnja bolnica za gobave. Da, v starih časih so tudi iskali zdravja na Rožniku — celo neodravljivo bolni. Rožnik je bil tedaj še tako oddaljen od mesta, da je bil primeren za osamljen nevarnih bolnikov. V srednjem veku je bila gobavost razširjena po vsej Evropi in skoraj sleherni mesto je imelo izolirnico za gobave. V Ljubljani so imeli »leprozerij« vsaj že l. 1453. Razen tega so bili v starih časih določeni v ljubljanski okolici kraji, kamor so meščani bežali pred kugo, ko se je začela širiti v mestu. Imeli so tri zatočišča, in sicer Sp. Poljane, Golovec in Rožnik. Toda kaže, da so se morali umikati iz mesta obolevi in ne zdravi meščani. Baje je bilo včasih na Rožniku za celo naselje lesenih kočic, kjer so meščani čakali med kugo, da je bolezen minila.

V začetku 17. stoletja je bila na Rožniku še cerkev. L. 1602 je nadvojvoda Ferdinand dal jezuitom na Rožniku cerkev in gozdiki ob njem. Na tistem posestvu sta živela dva podložnika. Skof je privohtil v to daritev, a ugovarjal je stolni kapitelj in tako je prišlo do pravde med kapiteljem in jezuiti. Tožba je vlekla tri leta. Končno je bilo razsojeno, da ostane jezuitom le en podložnik na Rožniku, na zemljišču, ki je na njem stala cerkev, ki je pa ostala podružnica šentpetrske župnije.

Iz zgodovinskih virov je razvidno, da je bila na Rožniku cerkev že pred letom 1526. Že tedaj je bila cerkev posvečena Mariji. Ni pa ugotovljeno, kdaj je bila sezidana. Cerkev ni imela zemljišč, razen gozda na južnem pobočju. Kakor je bilo pozneje ugotovljeno, je bilo to gozdno zemljišče precej obsežno. Merilo je 29 ora lov.

Rožniška cerkev je preživela že nekaj hudih časov. Tako so jo zaprli leta 1785.

ker njeno premoženje ni donosalo dovolj za vzdrževanje. Njeno zemljišče je bilo tedaj izročeno šentpetrski župniji. Vendar je bila cerkev prihodnje leto zopet odprta. Leta 1808 je bil gozd, ki je bil prejšnje čase last cerkve, parceliran in prodan na javni dražbi. Razdelili so ga na 8 parcel. Ostal pa je še neprodan na drugi strani hriba cerkveni gozd, ki si ga je župnija pridržala.

Častimo mrtve — pomažajmo živim!

Častimo mrtve in pomažajmo živim — s tem geslom je Alma Hedinova, sestra doktorja Svena Hedina, ustanovila svojevredno napravo: cvetlični sklad. Ze pred 30. leti je prišla na misel, da bi se z denarjem, ki gre za pogrebne vence in šopke, mogla sezidati sirijska. Veliki delavski voditelj Hjalmar Branting jo je podpiral v tem stremljenju ter po smrti zapustil značno vsoto. Mnogi Švedsi so v oporoki določili, naj se namestu rož da primerna vsota za ta cvetlični sklad. Danes ima ta že dve veliki hiši v Stockholmu. Tu so eno- in dvosobna stanovanja s kopalnicami, strelhami za sončenje in drugimi modernimi udobnostmi. Šest nadaljnih domov se v kratkem dogradi. V celoti bodo dajali pristojne 800 starem in starkam, ki plačujejo neznatno najemnino. Hedinova sedaj predlaga, naj bi se tudi pri jubilejih, svatbah in slavnostnih cvetličnih darovi nadomestili s prispevki za hiralnico.

Ko so Francozi leta 1809 oblegali Ljubljano, je Rožnik trpel približno tako kakor leta 1941, vendar so bili sovajoči večji mojstri za uničevanje gozdov. Francozi seveda niso zidali po Rožniku bunkerjev in menda niso tudi razbijali strešnikov na cerkvi.

Po odhodu Francozov so prebivalci okoliških občin prosili, naj bi jim odprli cerkev, ki je bila ves čas v francoski dobi zaprta. Ko je bila zopet odprta 12. julija 1814, je bila izročena v oskrbo Juriju Selanu in ključarjema J. Kremžarju in Mateju Slapničarju z Gline. Zaprtja je bila torej nad 5 let — od pomladi 1809.

Cerkev ni bila pravno izročena franciškankom, vendar so jo franciškani po odhodu Francozov šteli za svojo podružnico, ker je stala na zemljišču, ki je spadalo pod gliško občino, a gliška občina je bila pod franciškansko župnijo.

Po francoski dobi je bila cerkev tudi potrebna popravila. Korenito so jo popravili šele leta 1823. Po prevzemu cerkve v oskrbo je cerkvenik Selan odprl na Rožniku gostilno. Na Rožniku je torej gostilna že nad sto let.

V začetku prejšnjega stoletja Ljubljanci niso se prihajali v tako velikih trumah na Rožnik kakor pozneje. Baje so šele okrog leta 1830 začeli bolj obiskovati Rožnik.

Franciškani so pravno prevzeli rožniško cerkev leta 1836, in sicer na prošnjo franciškanskega župnika Felicijana Ranta. Cerkev je bila podeljena franciškankom, ker šentpetrski župnik ni ugovarjal. Rožnik je namreč pravno dotlej še vedno spadal pod šentpetrsko župnijo.

Nekaj o krompirju

Da, čudno se nam zdi, da so ljudje mogli tako dolgo živeti brez krompirja. Kje v Evropi so najprej začeli jesti krompir? Baje so ga prvi spoznali Španci; seznanili so se z njim v Peruju, ko je tam zagospodaril Pizarro. Ali ni zanimivo, da sta bila krompir in koruza v tistih davnih časih glavni živili prebivalstva v Peruju? Prav krompir in koruza, ki sta bila povsem neznan v »starem svetu«, sta postala v novejšem času v marsikateri evropski deželi prav neobhodno potrebna!

Krompir je prišel v Španijo okrog leta 1535. Zanimivo je tudi, da se je krompir v Evropi najprej udomaćil v toplejših deželah. Tako se je iz Španije razširil v Italijo in pozneje se je začel širiti v jugo in sever. V severni evropske dežele je prodrl šele v osemnajstem stoletju. Bolj se je začel širiti šele v letih 1770 in 1772, ko je ljudi prisilila lakota, da so ga začeli poskušati in pridelovati. Vendar ni Se tedaj, ko je bil krompir že glavna hrana mnogih ljudi, je imel mnoge nasprotnike celo med učenjaki. Tako je prejšnje stoletje pisal neki naš strokovnjak v »Letopisu Matice Slovenske«, da je uživanje krompirja vzrok širjenja jetlike. Dandanes bi pa lahko rekli, da po-manjkanje krompirja povzroča jetiko. Učenjaki so tedaj trdili, da krompir nima posebne hranilne vrednosti, češ se stoji še skoraj iz same vode, vsebuje zelo malo beljakovin in ogljikovih hidratov. Zato telo slabi po uživanju krompirja in ljudje si krajšajo življenje, če jedo tako slabo hrano.

Dandanes vemo seveda povedati kaj več pametnega o krompirju. Vemo, da ne vsebuje niti mnogo več vode kakor meso. Vedeti moramo, da vsebuje meso okrog 70% vode, a ribje še mnogo več, celo nad

80%. Razen tega moramo upoštevati, da vsebuje voda v krompirju za telo dragocene rudnine. Krompir res ne vsebuje mnogo beljakovin, vendar pa dovolj, da je mogoče živeti celo, če se hranimo z njim samim, le maščobe mu je treba dati, ki jih ne vsebuje. Vedeti moramo, da vsebuje krompir mnogo ogljikovih hidratov in obliki škroba. Dandanes je tudi znano, da se ogljikovi hidrati v telesu delno presnavljajo v maščobe. Zato bi smeli celo trditi, da bi človek mogel precej časa živeti ob samem krompirju, če bi ga imel dovolj. Pomembno je, da v krompirju prevladujejo lužnine (baze) nad kisljinami, kar pomeni, da ga lahko uživamo brez nevarnosti tudi bolniki, ki bolehalo na protinu in revmatizmu. Krompir vsebuje mnogo kalija, precej železa in magnezija, a malo apna. Da pa telo prejme tudi dovolj apna, moramo uživati svežo zelenjavo, sadje in zelo priporočljivo je mleko. Vemo tudi, da krompir vsebuje tudi mnogo vitaminov, ki se med kuhanjem sicer v veliki meri uničijo, vendar jih še precej vsebuje tudi kuhan. Najpomembnejši je vitamin C in zato kmetje, ki pozimi sicer ne uživajo zelenjave, nikdar ne obolevajo za skorbutom. Pač pa ni v krompirju vitamina A.

Zakaj so včasih sodili, da je krompir strupen? Surov krompir vsebuje v resnici strup, in sicer solanin. Zeleni gomolji vsebujejo mnogo več solanina kakor zreli. V zdravih zrelih gomoljih je solanina tako malo, da sploh ne prihaja v poštev. Pač pa ga je toliko v gniljnih in kalehjih gomoljih, ki niso pokriti z zemljo, da bi se lahko resno zastrupili.

Krompirja je dandanes že nad 3000 vrst. Mnogo vrst je slabih; primerne so za živalsko krmo in industrijsko predela-

va. »Industrijske« vrste krompirja so zelo rodovitne, a slabega okusa. Najboljši krompir izhaja iz toplejših krajev. Tako slovijo krompir z Malte.

Odkar se je udomaćil krompir, se ljudem ni treba več bati lakote — seveda razen ob slabih krompirjevih letinah. Človek se krompirja ne naveliča, čeprav ga je vsak dan. Ne bi pa bilo priporočljivo uživati samega krompirja, kajti, če bi najtelo dobilo dovolj hranilnih snovi, bi ga morali jesti toliko, da bi dobili »krompirjevski« trebuš. Krompir je pa idealna hrana, če jo dopolnimo z malo maščobe, zelenjavo, sadjem in mlekom. Nikakor se nam ni treba bati, da bi nam ob pretrenju krompirjevi hrani začele pešati telesne moči. Pisec opozarja na Irce, ki so največji »krompirjevc«. Ko so v Washingtonu iskali močnih moč za policijsko službo, so izbrali same Irce ki so se izkazali najkrepkejši. Značilno je tudi, da je umrljivost pri Irčinih veliko manjša kakor pri Angličan, ki se hranijo z mnogo boljimi živili.

Marsikaj vemo o krompirju, marsičesa pa mnoge gospodinjice še ne vedo ali ne vedo vedeti. Tako bi morale vedeti, da so najdragocenejše hranilne snovi v krompirju v 5 do 8 mm debeli plasti pod lupino, kar je znanstveno dokazano. Zato bi ga naj kuhali neolupljenega. Surovega bi naj lupili le, če je zelen ali če kali. Upoštevati moramo tudi, da ga odpade največ 4%, če ga lupimo kuhanega, pri lupljenju pred kuhanjem pa ga odpade celo 12 do 24 odstotkov.

Industrija uporablja krompir za izdelovanje škroba, moke, spirita in žganja. Ruska »vodka« je izdelek iz krompirja. Naše gospodinjice se ne naučile, da je krompir dobra primes za kruh. Kmetije ki so bili včasih tako hudi sovražniki krompirja, ga uporabljajo tudi kot zdravilo. Tako je nastregn surov krompir zdravilo za opekline, zdrobljen kuhan pa za ozeblino.

Še nekaj o soji

V zadnji številki ste objavili članek o soji, ki jo že mnoga stoletja goje Japonci in Kitajci. Njeno zrno, ki je podobno drobemu fižolu, največ črno ali rumenkasto, vsebuje prav mnogo beljakovine (čez 30 odst.) in toščice (okrog 10 odstotkov). Japonci uživajo sojo pripravljeno na najrazličnejše načine, ki mu ohranijo siast za rižovo pojedino, n. pr. v juhi ali kot cmako, v kateri je pokopela soja od nekkih posebnih glav, in celo razne sire izdelujejo iz nje. Pripravi se lahko za jed tudi tako kakor fižol, a skuha se nerada in počasi. Priporočil bi pa vsakomur, da poskusi sojo v kavi. Soja je izvrsten surrogat (nadomestek) za čbovo kavo ter je zato dobila ime »japonska kava«; praži se kakor prava kava in dobimo od nje okusno, sojeverstno dehtivo zdravilo pijaco, ki se bo morda priljubila še marsikateri kofetariči. I. C.

Koliko vode ima človek v sebi?

Mišice obsegajo 83% vode, možgani 78%, jetra 75%, srce in pljuča 71%, dočim ima okostje samo kakih 27% vode. Odrasel človek ima v telesu približno 63% vode, koščina, ki v starosti pade na 78%. Toda človeški zarodek ima v začetku nosečnosti kar 94% vode in samo 6% suhe snovi. Človek potrebuje dnevno nekako 3 litre vode, z dihanjem izloči 1 in pol litra, precej je gre s sežo iz telesa, kakih 200 kub. centimetrov pa je odide s potenjem in izhlapevanjem skozi kožo. Kri ima do 80% vode, seč 95%. Po vsem tem se vidi, da smo ljudje v bistvu zelo vodeni.

Telesna kultura

Pri otroku, ki ni vselej pameten in pravilno ne čuti svojih sil, je treba paziti, ali se ni preutrudil pri telovadbi. Najzanesljivejši merilo je slast do jedi. Po dobrem telesnem vebzanju se tek postri. Ako pa mu hrana ne diši, je znamenje, da se je otrok presilil in da bo treba omejiti telovadbo.

Veliki sadeži

Ako želiš vzgojiti debele črešnje, hruške, jabolka, grozdje itd., raztopi 2 kg železovega sulfata v 100 litrov vode, potem pa s pršilnikom poskropi s to raztopino liste in plodove dreves, oziroma trsov. Seveda je treba izbrati ugoden trenutek. Pri trti, n. pr. počakaš, da se grozdje razvije na tretjino svoje običajne debelosti. Mesec dni kasneje ponovi škropitev. Tretjiti pobrižgaš sadeže 20 dni pred trgatvijo. Stroški niso previsoki.

Krimska vojna

L. 1853. je izbruhnila vojna med Turčijo in Rusijo. Anglija in Francija sta sklenili, da bosta na strani Turčije in da ji bosta pomagali s svojimi ladnjami. S tem so hoteli zadati Rusom udarec, ki je bil v prvi vrsti namenjen Sevastopolju. V septembru 1854 so Angličji, Francozi in Turci pri Evpatoriji izkrcali 54.000 mož. Rusi so spoznali grozečo nevarnost in so pred sevastopoljskim pristaniščem potopili vojne ladje. Tako so zaprli pot sovražnikom v luko. Nato se je začelo obleganje Sevastopolja s kopnega. Rusi so poskušali odrezati zaveznike pri Balaklavi in Inkermanu, vendar se jim to ni posrečilo. Zato so pozim; razširili sevastopoljske utrbe, naker so se razvili v naslednji pomladi in poletju hudi boji. Zmagoviti zavezniki so sicer vkorakali v utrjeno mesto, toda našli so samo goreče razvaline, ker so Rusi Sevastopolj zažgali.

Galipoli

Zadnji večji invazijski neuspeh so Angličji doživeli v svetovni vojni pri Galipolu. Ko so bili Rusi na Kavkazu zaradi turških napadov v stiski, so nastopili pri angleški vladi s prošnjo za razbremenilo akcijo. Sklenjena je bila mornariška akcija proti Dardanelam, katera se je začela 11. februarja 1915. V začetku je kazalo, da se bo stvar posrečila, toda pozne-

Izkrcanja v zgodovini

Izkrcanje ali amfibijske operacije — kakor jih nekateri imenujejo, — imajo svoje prav zanimive zgodovinske predhodnike. Takih operacij, ki so ustvarile pogoje za odločilne boje, je dolga vrsta in med njimi celo nekaj, ki zaradi svoje pomenljivosti veljajo za prekrnitev v zgodovini. Predzadnja velika izkrcevalna operacija je bila britanska akcija na Galipoluji v prvi svetovni vojni, katero je kakor je mnogim še v spominu, zasnoval Churchill.

Maraton, Scipio Africanus, Dyrrhachium

L. 500. pr. Kr. se je Grkom v Mali Aziji posrečilo, da so se s pomočjo Atencev otresli perzijskega jarma. Čež nekaj let so Perzijci obnovili svojo oblast ter hoteli kaznovati Atence. Zasedli so najprej otok Erbevo ter mesto Eretrijo. Potem so se izkrcali na celini pri Maratonu, kamor so pscali 100.000 moč močno vojsko. Proti sovražniku je nastopilo približno 10.000 Atencev, ki so številčno desetkrat močnejše Perzijce premagali v sloviti maratonski bitki.

V bojih s Kartazani po bitki pri Kanah so vodili Rimljani leta in leta trajajoče operacije proti Hanibal. Posrečilo se jim je, da so Hanibala tako oslabili, da se je moral slednji umakniti na polotok Kalabrijo. Ko so Kartazani že štiri leta imeli oblast v Kalabriji, je rimski senat naročil Korneliju Scipionu, ki je dobil pozneje pridevek Afričan, na se s svojo mornarico izkrcal v Afriki. Navzlic ogromnim težavam se je Scipionu posrečilo, da je izkrcal precej veliko vojsko pri Utici. Leta

203. pr. Kr. je bila nato vrsta pripravljanih bojev, leta 202. pa se je Scipionu posrečilo Kartazane odločno poraziti in tako zapečatiti usodo Kartagine.

V teku borb, v katerih je Cezar nastopal proti Pompeju, da bi se polastil oblasti v Rimu, je Cezarju uspelo, da se je neopaženo izkrcal na vzhodnem obrežju Jadranskega morja, nekako tam, kjer je danes Albanija. Cezar se je napotil proti Dyrrhachiumu (Draču), kjer pa je bil poražen. Kmalu nato pa je v bitki pri Farzamu izvojeval sijajno zmago proti številčno močnejšemu sovražniku. Ta Cezarjeva zmaga pomeni začetek konca Pompeja in rimske republike.

Vdor v Anglijo leta 1066.

Normanski vojvoda Viljem je l. 1066. iztegnil roko po angleški kroni. Takrat je namreč umrl angleški kralj Edvard, sorodnik Viljema Normanskega. Nadarjeni knez je hotel zaradi tega potegniti oblast nase. Vmešal pa se je Harald, svak umrlega Edvarda, ki se je tudi potegoval za prestol. Viljem Normanski se ni hotel sprizniti s tem dejstvom. Sklenil je vdreti v Anglijo, da bi se polastil krono. Izkrcal se je pri Pevenseyju, porazil Harald, pa Hastingsu ter se tako polastil angleškega prestola. Ta zmaga pomeni enega največjih preobratov v angleški zgodovini.

Napoleonov pohod v Egipt

Vdor na britsko otočje je bil že za Napoleona zelo zapeljiva vaba. Ker pa je bilo tako izkrcanje zelo riskantno, je Na-

poleon napravil načrt, da bi se najprej polastil Malte in Egipta s tem zlomil angleško gospostvo v Sredozemskem morju. Napoleon je imel pri tem v mislih tudi pohod na suhem proti Indiji, kajti Indija je bila za Angležje nadvse pomenljiva zaradi trgovskih zvez. Ta načrt je bil izdelan l. 1798, naker je bila zasedena Malta. Napoleonu se je tudi posrečilo, da je spravil za hrbtom angleškega admirala Nelsona 40.000 mož na kopno pri Aleksandriji. Upor mamelukov, ki so tedaj obvladovali Egipt, je bil v bitki pri piramidah kmalu zlomljen in Napoleon je vkorakal v Kairo. Tedaj pa je prispela vest, da je Nelson uničil vso njegovo vojno mornarico v bitki pri Abukiru. Samo dvema ladjama se je posrečilo, da sta se rešili in zbežali. Na ta način je bila zveza Napoleonova z domovino pretrgana, toda Napoleon ni obupal v Egiptu se je oborožil proti turški vojski, ki se je bila zbrala v Siriji. Začel je oblegati trdnjavo Ata, katere pa ni mogel zavzeti, ker so jo Angležji zalagali z vsemi potrebnimi za morske strani. Medtem se je politični položaj v Franciji tako spremenil, da je bila Napoleonova navzočnost doma potrebna, zaradi česar je izročil poveljstvo v druge roke, sam pa odpoval v domovino.

Še en poizkus invazije

Na celini je nastopil v začetku 19. stoletja daljši odmor. Napoleon se je lahko posvetil svoji najljubši misli na invazijo proti britskemu otočju. Napravil je načrt za zgraditev velike mornarice. Predvideval je ne le nadomestitev vseh ladij, ki so mu jih bili Angležji uničili pri Abukirju, temveč zgraditi še prevozno mornarico, s katero je nameraval prepeljati vojsko na Angležsko. Ko je bila vsa ta mor-

Janko Samec:

V splošni bolnici

V marcu 1944

I. Bolnica

To hiša večnih solz je in trpljenja, kjer vrste lažjih in težkih bolnikov se v varstvu rok izkušenih zdravnikov boré za golo trohico življenja.

Tu dan za dnevom tiha hrepenenja duš iščejo si z nebom živih stikov in umirajo nato brez bolnih krikov src, ugašajočih sred zvonov zvonjenja.

Tu vsem enako v smrti je poslano od rok pobožnih sester, ki v ljubezni prenašajo usodo svojo vdano.

Tu se končajo vsi viharji jezni življenj, ki v borbi s silo nepoznano so obležale strte od bolezn!

II. Ena smrt

Devetintrideset in osem črt že na vse zgodaj jutraj je nameril; pritisak srca se v žilah postoterial mu je, da mož od njega ves je strt.

Sam Bog vé, kam mu zdaj pogled je uprt, ko svoje je oči tako razširil, ko da se dan nad njim je že zvečeril, in da stoji kraj njega botra Smrt!

Tako pa rjuhah roka mu trepeče, ko da bi jo bilo nečesa strah, kar od nekod se bliža ji grozeče.

In slednjič še en vzdih... In on, ki plah je bil poprej, v obraz slič od sreče odpravi sam se pred nebeški prag!

III. Posebna soba

Tri postelje ob stensih krog in krog, ki vsak zvonec svoj ima za silo, in v njih trije bolniki, ki tak mltu strnijo v svet, ko da je vsak otrok.

Tu čas je dolg. V njem red res vlada strog, ker, če se kaj bo z uro premaknilo, bo spet nenadoma se zataknilo — a kje, tegá ne sluti niti Bog!

Tu se življenje meri po stopinjah in komur pod normalo enkrat pade, postal prav kmalu vré bo strt v črepinjah.

Na svetu zunaj ni več nobene nade in k njemu vsak po tihih gre stopinjah, da večnega mu sná morda ne ukrade!

IV. Coxitis

Med temi stenami, prav tam kjer kot je, Janko Samec svoj »Coxitis« zdravil, da bi na krepke noge spet se spravil, to kar pri njem zdi pravo se nasproje.

In bil vsem dobrim sestram je v napotje, saj jim je vsako jutro večno pravil, da nič ni spal, ker kašelj ga je davil, čeprav kadir na skrivnem ta falot je.

On bil pač vedno res je svojevleaven, otrok, ki sam ne vé, zakaj se emeri in vsaj po tem postal najbrž bo slaven.

Ko sem ga srečal spet, pri moji veri, opazil sem, da gre ko sveča raven nakjub »Coxitis« ob svoji hčeri!

V. Hvalnica

Ki ste v teh dneh mi bili kakor bratje, zdravniki slavni, naj vam za zahvalo zapojem ta sonet, za kar spoznalno srce je, ki najboljši advokat je.

Res: stan zdravniški lep in kakor zlat je, če za bolnika posrbi vsaj malo ne samo po receptih, kar večkrat za prav je, ko bil le homeopat je!

Bolj od zdravila vredna je beseda, ki tepla od srca k bolniku pride in mu srce ogreje, hca blede.

Ob njej nov up mu, v bolni dobi vzide in dá zavest mu, da v zdravilca gleda postavljen spet na vere Karlaide!

Sadni prašek

Na zborovanju danskih sadjarjev v Kodanju je inženjer Nyrup poročil o svojem izumu, ki se mu obeta še lepa bodočnost. Inženjerju Nyrupu je namreč uspelo iz sadja, ki prežodaj popada z drevja, sestaviti nekakšno sadno moko ali prašek, ki se neomejeno dolgo drži in ki vsebuje vse hranilne snovi in vitamine svežega sadja. Zlasti okusna je sadna moka iz jabolk in sliv. Iz nje se lahko skuha prav redilen sadni močnik, uporabljati pa jo je moči tudi kot primes različnemu pecivu, ki mu sadna moka daje zelo prijeten okus.

Ribe, ki streljajo

Ta naravni pojav je nedavno proučil dr. Hugo Smith, ki je v Bangkoku ribarski svetovalec na račun siamske vlade. Vodna kaplja služi za izstrelke tem ribicam. Tako so pa spretni, da jih je naš opazovalec videl, kako so ugasile gorečo svačlico kadilcem na verandi nad ribnikom, kjer so živale lovile svoj plen. Kadar riba strelka uzre žuželko, ki bi jo rada požujžala, pomoli glavo iz vode in drži svoje telo nekako v kotu 45 stopinj. Potem široko zine, stisne škrge in kanej. Kot ga na ta način sproži, redko kdaj zgreši svoj cilj. Dr. Smith je celo doživel, da so te streljavke z mokrim izstrelkom pregnale gaščerice z mesta.

Črne rože

Natrgaj malih sadežev, ki poganjajo na jelsah. Posušil jih na soncu ter nato raztolci in razprijah v stopi. Dobljeni prašek in še enkrat tolikšno težo ovčevjega gnoja zmešaj z litrom kisa in s pestjo soli. Ko si okopal okoli belocvetnega roževca vso zemljo, da se korenine razgaljene, jih odaj s pripravljeno mešanico, zalij, potlej pa zasuj jamo z rahlo, vendar dovolj masno in dobro presejano prstjo in še zalij. Na enak način dobiš tudi krasne črne klinčke ali nageljnice. Zanimivo spremembo v cvetovih dosežeš pri natrganih rožah, ako deneš v lonček, kamor pride šopek, na liter vode en gram anilina.

Birma, botri in botrice v predpotresni Ljubljani

Štimane botrice v narodnih nošah in bahati botri z iskriimi konjiči so z domačimi dobrotami vezali birmo — Ze takrat je slovelo do bro sree Ljubljane — Kakšna naj bi bila darila dandanes?

Za otroke je bila beseda birma in vse, kar je v zvezi z njo, najboljši zvok. Birme so se veselili mestni in vaški otroci prav tako v minulih časih, kakor se je veselijo dandanes. O birmi so se pogovarjali in težko pričakovali dneva, ko bodo šli v novi obleki, lepi in ovenčani z botročkom ali botro v cerkev, Marsikateri otrok je ob tej priliki prvič videl škofa v svečanem spremstvu, katerega je došel pozval iz Miklavževa večera, ali v obliki Miklavža, ki ga je dobil zjutraj na ruzi ali na oknu.

Birmovanje je bilo na binkoštno nedeljo dopolne in popoldne, na binkoštno ponedeljek samo popoldne, kakor je na spodu v škofijskih cerkvah.

V nedeljo je prišlo tudi mnogo otrok iz bližnje in daljne okolice, ker so imeli v podeželskih farah birmovanje zvečne po preteku štirih let, da so se razvrstili. Staršem je bilo na tem, da so prejeli otroci zakrament svete birme vsaj do desetega leta, poslali so jih v Ljubljano, da ne bi bili preveliki, ko bi bila zopet birma v domači župniji.

V Ljubljani je bilo okrog stolnice živahno življenje, prav posebno ob mnogih stolnicah, ki so bile bogato založene z raznimi darili za birmance. Posebno se je odlikovala lektarska obrt.

Mestne deklice so bile oblečene v bele obleke, na glavi so imele venček iz suhega cvetja, ali iz mirt iz voska in pajčolan, nekatero so bile brez njega, kakor so pač zmogli starši in botrice. Mnogo deklic, posebno iz družin, ki so se ozirale, da je bila birmanska obleka v čim trajnejšo uporabo, so bile oblečene v obleke drugih barv. Dečki so imeli dolge ali kratke hlače, belo srajco, jopiče iz enakega blaga, kakor hlače in na prsih šopek. Gosposki otroci in oni, ki so imeli petične botre, so se pripeljali pred stolnico z domačimi ali najetimi kočijami, ki so čakale v dolgi vrsti svojih gostov in so se z njimi, po končanem obredu vrnili na domove. Botri, ki so kolikolič zmogli, so se ta dan radi pobahali in najeli fjakarje, ki so se tudi postavili; oblekli so se v svojo fjakarsko gala-obleko, pokrili s cilindrom, ali vsaj s »halbanos«, pripeli na praznični bič šopek sprejeli s poklonom botrice in birmance, sedli na kočjo, cmoknili konjem in nobel odpeljali. Dan birme je bil svečan in botri, ki so imeli lastno kočijo in bogato pripravo, so se postavili s svojimi kočijaži, ki so bili oblečeni v livreje.

Posebno so se postavile s svojimi birmankami botrice iz šempetrske in trnovske fare in Škaričice, ki so se oblekle v narodno nošo. Ob strani svoje birmanke so stopale zavestno, da se je še petelinček peče na temenu pozibaval. Staroste peče, ob robeh z bogatimi naborki, so bile snežnobele, v gubah pa se je odražala sinjina plavila. To oglavnico so znale prati, škrabbiti, pleviti in likati, prav tako zavezati v brezhibno pentjo-petelina. Za vzorno izdelavo je bilo mnogo truda, misli in čistoče od delu, da ni bilo nikjer nobene napake, nobenega madeža, znaka prilepenege škroba in odvšnega odtiska plavila-inkde. Pod tako pečo je bil zdrav obraz naše žene-botrice, oblečene v volneno tibetasto, ali svileno janko, katero je krasila pod vratom zlata broša enakega kova kakor uhanj z belimi, emajliranimi cvetovi. Težka zlata verižica čez prsi je dopolnjevala okras, na katero je bila pripeta ura, položena v nedrje, ali ob pas. Čim več zlata je bilo na vidiku, tem bolj se je postavila birmanka s svojo botro. Nagubano vrhnje krilo iz volnena kiva, iz šumeče svile, ali iz spremenljajočega se žameta se je odbijalo od belih prikrbljenih spodnjih kril, ki so bila obrobljena s čipkami. Nad visokimi čevlji, z žido preštepanimi, se je svetlikala belina čipk. Zibajoča ledja je prepsovala sklepanec zaključev v šopek z nageljmom, roženkravtom in rozmarinom in slovenskim trakom. Tudi na prsih so imele enak šopek, mnoge tudi za belim robčkom, v katerega so ovile mašno knjižico. To je spadalo k opremi botrice, ki je hotela počastiti nepozaben spomin svoje birmanke.

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Uganka

Kdo mi zna raztolmačiti, zakaj stane pralni prašek ene in iste vrste in znamke v Mostah 3,50, na Kongresnem trgu 4, v Gradišču pa 8,50 lire?

Gospodinja

V. M.:

Prepir

V skromni jedilnici male železniške postaje sem se boril z obrokom suhih in trdih makaronov, ki so le s težavo drseli po mojem grlu. Bil sem edini gost in moj namen je bil, da bi se za silo pokoprčal. Zato je razumljivo, da spričo ne prevedč plodnega prizadevanja moje misli niso mogle biti kdo ve kako vedre.

V tistem trenutku pa sta v jedilnico stopila — tako sem na prvi pogled presodil — mlada zakonca. Negotovo sta se ozirala po mizah, se nekaj šepetaje pogovarjala in končno sedla nedaleč stran od mene.

Dasi so me moj makaroni zelo zanimali, tako, da si še nisem bil na jasnem, ali naj jih še nadalje uničujem ali naj jih zaženem za natakarjem, sta prišla čez takoj sploščena priredila vso mojo pozornost, a ne zato, ker je bila ona lepa in mlada, povsem nasprotno dejstvo me je vznemirilo. Oba sta namreč bila nenavadno suha in slabotna. Ona z bolesto tenkimi nogami, s ploščatimi prsmi, srednje velikosti in prozornega, dasi zalega obraza, on pa visok in raven kakor sveča in ozkih ramen, da je obleka visela na njem kakor če bi bila pripekta na obešalniku v omar; skratka: dva pokostnjaka, odeta v pajčolan; ki naj bi se imenovala čoka. Nehote sem se vprašal, kradoma in opazujoč, katera bolezen razjedla njuni telesi, kljub mladosti in ljubezni, ki ju je združevala. Misel, da sta morda lačna, sem moral takoj opustiti, ker sta naročila resda skromen obedi: dva obroka redke juhe in dva obroka prikuhe — bil je menda pražen krompir — brez mesa, seboj pa sta prinesla vsak po en kosček kruha.

In tega bednega kosla sta se lotila z ne-

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medicinske dobrote so položile na ruto živahnih barv, zavezale in dale v roko srečne deklice. Enako so napravili tudi botriči.

Neizogibno so bile orglice, tako za dečka kakor za deklico. Pred stolnico in okrog nje je bilo mnogo muzike iz orglic, trobent, raznih piščalk in končno tudi iz konjičkov, ki so »zadaj piskali«. Ljubljanskega firbca ni nikdar in nikjer marjasko in tudi o binkošnih je delal pred »tolnico« potje, da je zadostil svoj neizogibni radovednosti in vedel domo povedati o premoženjskem stanju someščanov in poudaril njih baharijo.

Binkošti so bili čas in marsikdo se je s svojimi birmanci odrezal in pokazal v javnosti. Ne smemo biti pa malenkostni, ozreti se moramo v čase, ko je premožnejše meščanstvo mnogo storilo za ubožnejše sloje, kar v kroniki mesta Ljubljane nikdar ni pozabljeno. Prav posebno so bili naklonjeni ubožni mladini razni trgovci in obrtniki, kakor so še dandanes.

Revna mati, ki je imela otroke »zrele« za birmo, je potrkala na dobro srce: »Nimam za obleko in obutev, prosim, če bi jim vezali birme.« Zganilo se je srce ob sruču, pogovorili so se, nabavili vse potrebno in dan birme je prišel v veselje otrok. Mnogo dobrot so meščani mesta Ljubljane javno pokazali, mnogo je ostalo za vačno skritih, toda tiha gloriola se še vedno sveti in razpreda v rodove.

Na birmo v Ljubljano so prišli tudi naši podeželjani. Vozili so se v kolijah z mehikimi sedeži, ali v skupini na vozovih, kakor na romanje. Vse je bilo veselo in

Pogled na tako botro je bil razveseljiv in prijetno osvežljiv, kakor še dandanes, kadar vidimo binkoštna praznična dneva ženo botro v narodni noši in se zamislimo v čaše nazaj, ko so naše davne prababice s svojimi žuljavimi rokami pripravljale nežno tkanino za peče in vezle zlato v bogate okrasne očetja, narodne motive v avbice in rokavce.

Pred stolnico so bile o binkošnih poudarjenih botric v narodni noši in postavile so se tudi ob stantih, kjer so kupovale pisan lect za svoje birmanke, saj to je »padalo skupaj. Lect in medic

FILM

KORA TERRY (Pride v kino »Slogoc«)

Veliki Ufin varijetejski in revijski film, ki ga bomo tokrat videli v originalu po istolimenem romanu H. C. von Zobel-titza. Ko zažarijo žarometi varijeteja po-slednjič s svojo blestečo svetlobo, ko za-svirajo gosli in saksofoni se svoj finale ter ko pada zastor, se zakrije z njim vred kos sveta, ki s svojo čarobno, tajinstveno at-mosfero vedno znova privlačuje in fascini-

Marika Röök nastopa v filmu »Kora Terry«

ra. Občuduje se vsa artistična in umetna dela tega svojevrstnega sveta, toda ob-nemem se pojavlja tudi želja, pogledati ne-koliko za kulise, da bi videli, kako žive ti vseskozi interesantni in nenavadni ljudje. Ravno ta življenjski krog to, in onostran varijetejskih kulis tvori snov tega napega in misterioznega Ufinega filma. Iz teh nasprotstev med bieskom in triumfom v žarometni luči odra na eni in življenjem, prepojenim s telesno in živčno napetostjo na drugi strani, je režiser Georg Jacoby izrežiral ta nadvrse napeti in dramatski film, v katerem nam ne pokaže samo brez-primerno akrobatično, vrtilinaste plesne, prekrasne baletne, fantastično dekoracije in orijentalisti milje, marveč tudi trdo delo in težko življenje mednarodnega varijetejskega sveta. Tako postanejo senzacionalni in tajinstveni dogodki v življenju dveh sester Terry, ki se zrcalijo v spijonažni aferi in kriminalnih posledicah prava tra-gedija človeških strasti. Kora Terry (Ma-rika Röök) ni samo očarujoča ženska, marveč iz umetnega vidika tudi pravo je-dro tega filma. Divje in razposajeno plesje ogrski čaršad, z največjo lahkoto najtežje plesje; s pravo eksotično originalnostjo nam predvaja orijentalisti kačji ples, nežno nam pa tudi zadoni njen lepi glasček v občutkov polni opereti. Tudi vsi drugi so-delujoči so pravi in odlični umetniki, ka-kor Josef Sieber, Will Dohm, Will Quadflieg, Hans Leibelt, Ursula Herking itd. Ves film je prepleten s kras-no glasbo, ki jo je skomponiral Peter Kreuder. V resnici, ta film je pravo Ufino veledelo, ki ga bo vredno pogledati.

INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK

(Matica)

(Še o največjem uspehu filmske sezone z La Jano v glavni vlogi.)

Neki filmski režiser, ustvaritelj enega izmed La Janinih filmov je na intervjuju s časnikarji na njihovo vprašanje, ali je La Jana resnična igralka, to je umetnica, ali je samo njeno lepo telo vzrok njenih uspehov, odgovoril:

»Ko govorimo o Veneri se ne vprašamo, ali je umetnica bila, Grški kipar je z njeno upodobitvijo postavil živo umetnino po živi ženski. Kip je negiben, a ima vendarle dušo, žensko dušo. Je najlepši simbol ženske in njene nature. La Jana je bila moderna Venera in res ima, tudi zasluži največje uspehe v filmu. res ima ter tudi zasluži največje uspehe v filmu.

Povsod se bijeta duša in telo. Pri pomanjklji vem telesu govorimo o globoki, morda umetniški duši, pr. lepem telesu se običajno vprašamo, kakšna je duša... La Jana ni nikdar hotela iti po poti Grete Garbo, Sarah Bern-hardove, Leonore Duse in drugih... Hotela je postati plesalka in to je tudi postala. Dala nam je ženski lik, očarljivo lepoto kretenj, plesa, veren, globok pogled — skratka; po-polnost ženskega telesa. Ona ni umetnica v igranju temveč v plesu, je po skladnosti udov in čarov ženskega telesa prva in če nam je mati narava podarila ta dragoceni kipec, ji bodimo zato hvaležni. Tulipan je najlepša in najčudovitejša, zato ne bodimo prezahtevni in ji ne očitamo, če nima vonja. Tega imajo druge, manj lepe, manj bujne. La Janina pojava je kot najlepši tulipan, ki pa še ni mogel pokazati vsega svojega sijaja, ker so mu zlomili vitko steblo... Dohiteila jo je prezgodnja smrt.

Gledalci filma »Indijski nagrobni spome-nik« naj se z brdkostjo spomnijo, da je lepa plesalka živa le še na filmskem platnu in da jo mogoče zadnjikrat vidijo. Njeno telo pa je že zdavnaj razpadlo. Kakor koža, ima »indij-

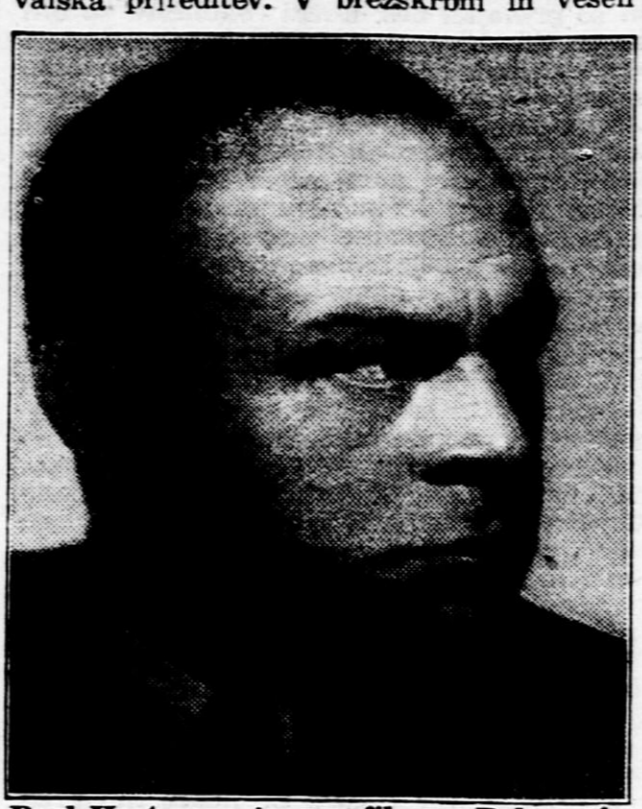
La Jana v filmih »Ešnapurski tigr« in »Indijski nagrobni spomenik«

Iz filmov, ki pridejo

V doglednem času bomo videli Ibsenovo »Noro« v filmu. Film je izdelala Ufa v re-žiji Harald Brauna. V glavnih vlogah na-stopajo Luise Ulrich, Viktor Staal in Gu-stav Diessl. Po motivih Ibsenove drame sta napisala filmski scenarij Jakob Geis-

BAL PARÉ (Union)

Od konca preteklega stoletja pa do iz-bruha prve svetovne vojne je v Monako-vem pomenil »Bal paré« višek pustnega veseljačenja, razkošja in zabave, skratka, bil je najbolj vesela monakovska karne-valska prireditev. V brezskrbni in veseli

Paul Hartmann igra v filmu »Bal paré«.

atmosferi »Bal paré« se iskali zabave in prijetnega razvedrila preprosti meščani, zastopniki plemstva, bogataši in ljudje iz vseh panog umetniškega sveta. Staro in mlado je ob plesu in petju uživalo veselil predpust. Režiser Karl Ritter nam v Uf-inem filmu »Bal paré« oživlja ono dobo, obenem pa nam v njegovem okolju podaja sentimentalno-romantično zgodbo o mladi učenci opernega baleta in njeni ljubezni do postavnega študenta. — Istočasno s to ljubeznjo nam predstavlja razmerje te plesalke do že starejšega bogatega gospo-da, ki se je seveda zaljubil v dražestno plesalko in ji naklonil celo vilo v mestu. Da se vsa zgodba še bolj zaplete, se izka-že, da je naklonjeni mecen celo oče študen-ta, ki ga plesalka resnično ljubi. Vse je že izgledalo, da bo prišlo do konflikta med očetom in sinom, toda končno se vsa stvar ugodno reši in tretji večer »Bal pa-ré« se praznuje v znamenju vesele za-ro-ke obeh mladih zaljubljenec.

»Bal paré« smo sicer že videli v Ljublja-ni v italijanski sinhronizaciji, toda film je tako vesel, zabaven in lep, da si ga bomo topot v originalu prav radi še enkrat ogle-dali, kajti kot reprize pridejo le štiri fil-mi, ki so imeli pri premieri prodoren uspeh. Zato najde marsikateri repriza ce-lo boljši odziv pri občinstvu, kakor pa kakšna povprečna noviteta. Tudi film »Bal paré« se ponaša s tem odlikovanjem, da sme ponovno občinstvu pred oči. Glav-ne vloge so zasledene z odličnimi igralci kot so Paul Hartmann, Ilse Werner in Hanes Stelzer.

in Harald Braun. Film je imel pri premi-eri močan uspeh. »Sanders živi nevarno« je pa parodija na detektivske filme polpretekle dobe. V glavnih vlogah: Paul Verhoeven, Aribert Wäscher, Paul Hankels, Else von Möllen-dorff.

Za smeh in dobro voljo

MILOSCINA

Gospa vrže beraču skozi okno majhen kosček kruha. »Bog plačaj, gospa, če ga veter ne bo odnesel.«

PRIJAZNOST

Gost: »Gospod krčmar, pred desetimi minutami je moja suknja še visela, zdaj je pa ni več na kljuki.« Krčmar: »Pa bi šli domov, dokler je še visela.«

SKROMNO

Sodnik: »Ali vam je obtožence objubil zakon?« Dekle: »Ne, tudi tega veselja mi ni na-redil.«

ZAGOVORIL SE JE

Letoviščar: »Kako to, da nekaj dni ne silim več petelina peti?« Kmet: »Staremu hlapcu, ki je zjutraj kikrikikal, sem odpovedal, novi hlapec pa tega ne zna.«

STAR SNUBAC

»Gospodična Marička, kaj mi res ne boste zadovoljivo odgovorili na moje vprašanje? Toliko časa vas že prosim, da stopite z me-noj pred poročni oltar. Iz vsega srca vas lu-bim, na rokah vas bom nosil in na kolenih zibal. Pri meni boste imeli raj. Imejte usmi-ljenje z menoj! Poglejte moje častitljive bele lase, prosim vas, bodite vsaj do njih obzirni, ki so spoštovanja vredni. V imenu las vas spubim.«

RAZTRESEN

Profesor prijatelju ob slovesu: »Torej na veselo svadenje, če se več ne vidiva.«

ZVIT

»S tako hinavščino kakor jaz se pri naši tvrdki n-hče ne smeje nslanim salam gospo-da šefa. Vem, da mi bo s prv m povišal plačo.«

SUROVO

Gost: »Gospod krčmar, naročil sem vendar pusto svinjino in kljub temu ste mi prinesli tako mastno.« Krčmar: »Če vam ni prav pa ne jejte! Ali mislite, da bom zaradi vas svoje svinje redil v moderni liniji?«

OGLAS

»Vdova bi rada prodala obleke svojega pokojnega moža. S primerno velkosti je se tudi poročila.«

VPRAŠANJE

Gospod: »Ko sem spil liter piva in tri stek-lenice vina, sem legel v posteljo.« Gospa: »Ali ste jo našli?«

BERASKI HUMOR

Gospa: »Ker je danes moj god, zato vam dam 10 lir. Na moje zdravje si privoščite kozarec vina.« »Bog plačaj tisočkrat, toda če bi ne škodovalo vašemu zdravju, bi jaz rajši pil žganje.«

OLAJŠEVALNA OKOLNOST

Sodnik: »Ste bil že kaznovani?« Obtožence: »Da, pa tudi že večkrat opro-ščen.«

BERASKA

Gospa: »Te čevlje vam podarim.« Berač: »Pa so zelo slabi.« Gospa: »Kaj slabi! Moj pokojni mož jih je nosil do svoje smrti.« Berač: »No, potem je bil zadnji čas, da je umrl.«

Križanka št. 21

Grid for crossword puzzle Križanka št. 21. The grid is 10x10 with numbers indicating starting positions for words.

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. surov, nepripravljen; 6. ša-lijva pesmica; 12. visoka planota v Aziji; 15. veja, debela šiba; 17. grška črka; 19. angleški predlog; 20. kazalni zaimek; 21. dva samoglasnika; 23. vzkljik; 24. osebni zaimek; 25. pristanišče na Finskem; 27. mesto v Rumuniji; 29. je oznanjal nekoč nevarnost pred sovražnikom; 31. mičen, lep; 32. gorovje v Aziji; 34. odpadniki, po-tujenci; 36. pritok Urala; 37. predlog; 38. mesto na Češkem; 41. njo; 42. veznik; 43. žensko ime; 45. muslimanski duhovnik; 46. del slovitje mošeje v Mekki (fon.); 48. živan-čen španski ples; 50. v vsoti; 51. mera za tovor, ki ga lahko prepelje nek ladja; 52. ravnodusen, neobčutljiv; 55. igrati se s kro-glami; 56. prtljaga; 60. podredni veznik; 61. kemična spojina, snov, ki služi za izde-lovanje kloroforma, jodoforma, celuloze itd.; 65. oče po rusko; 67. ločnica; 69. pri-padnik izumrlega mongolskega plemena; 71. srbohrvaški vzkljik; 73. stara beseda za pivo; 74. država v Srednji Ameriki; 76. znak za kemično prvino; 77. osebni zaimek; 78. prekinjen, precepjen; 81. član najvišje kulturnoznanstvene ustanove; 84. besedica, ki z njo tvorimo presežnik; 85. teritorialne enote cerkvene organizacije; 86. moško ime; 87. mednarodni jezik; 88. veznik; 89. predlog; 90. s simbolično označen začetek in konec; 91. število; 92. pismenska kratka; 94. znak za kemično prvino; 95. mesto v Nemčiji; 97. vinski kis; 99. vas v okolici Ljubljane; 100. dobrobit, korist.

Rešitev križanke št. 20

Vodoravno: 1. surov, nepripravljen; 6. ša-lijva pesmica; 12. visoka planota v Aziji; 15. veja, debela šiba; 17. grška črka; 19. angleški predlog; 20. kazalni zaimek; 21. dva samoglasnika; 23. vzkljik; 24. osebni zaimek; 25. pristanišče na Finskem; 27. mesto v Rumuniji; 29. je oznanjal nekoč nevarnost pred sovražnikom; 31. mičen, lep; 32. gorovje v Aziji; 34. odpadniki, po-tujenci; 36. pritok Urala; 37. predlog; 38. mesto na Češkem; 41. njo; 42. veznik; 43. žensko ime; 45. muslimanski duhovnik; 46. del slovitje mošeje v Mekki (fon.); 48. živan-čen španski ples; 50. v vsoti; 51. mera za tovor, ki ga lahko prepelje nek ladja; 52. ravnodusen, neobčutljiv; 55. igrati se s kro-glami; 56. prtljaga; 60. podredni veznik; 61. kemična spojina, snov, ki služi za izde-lovanje kloroforma, jodoforma, celuloze itd.; 65. oče po rusko; 67. ločnica; 69. pri-padnik izumrlega mongolskega plemena; 71. srbohrvaški vzkljik; 73. stara beseda za pivo; 74. država v Srednji Ameriki; 76. znak za kemično prvino; 77. osebni zaimek; 78. prekinjen, precepjen; 81. član najvišje kulturnoznanstvene ustanove; 84. besedica, ki z njo tvorimo presežnik; 85. teritorialne enote cerkvene organizacije; 86. moško ime; 87. mednarodni jezik; 88. veznik; 89. predlog; 90. s simbolično označen začetek in konec; 91. število; 92. pismenska kratka; 94. znak za kemično prvino; 95. mesto v Nemčiji; 97. vinski kis; 99. vas v okolici Ljubljane; 100. dobrobit, korist.

Zlogovnica št. 21

a — ba — bo — bo — ca — ce — del — di — di — dov — go — gor — je — je — je — jih — ka — kdor — ko — ko — la — la — li — lja — lji — lju — me — mo — na — ni — ni — ni — ni — ni — ni — pan — ra — ran — ri — si — sar — ta — ta — ta — ten — tin — to — tre — tu — va — ve — vi — za — zir — zak

Iz tega zlogov sestavi 17 besed s pomenom: 1. gorska skupina v Karpatih; 2. rastlinski strup; 3. trg v Savinjski dolini; 4. gorska gmota na Gorenškem; 5. mesto v Spodnji Italiji; 6. starodavno mesto v Mezopotamiji; 7. kraj v Zasavju; 8. mesto na Gorenškem; 9. prirodopisna stroka; 10. nedoločni zaimek; 11. božja pot na Koroškem; 12. kraj v Gorenškem kotaru; 13. okrasna cvetica; 14. mesto na Moravskem; 15. otočje v Indijskem oceanu; 16. vrh v Sarplanini; 17. premica v mnogokotniku. Prvi zlogi vsake besede (v 4. besedi drugi zlog), zvrstoma brani, povedo citat iz Levstikove pesmi.

Rešitev zlogovnice št. 20

1) David, 2) Avstralija, 3) Belcebub, 4) Iravadi, 5) Narev, 6) Ekvador, 7) Berlin, 8) Eskim, 9) Samuel, 10) Andamani, 11) Martuljek, 12) Ibsen, 13) Lenora, 14) opom, 15) strojepis, 16) Nevesinje, 17) Adamšč, 18) Metlika, 19) samokres, 20) kolibri, 21) albtra, 22) Zoroaster, 23) Atene, 24) Lovrenčić, 25) Erinje. »Da bi vrnil k nam se čas sreče.«

Nekaj o cenah in premoži

Gospod prezident Ljubljanske pokrajine je pred nedavnim določil najvišje dopustne cene premoži. Ni dvoma, da so potrošniki z zado-ščenjem pozdravili ta njegov ukrep, zlasti zato, ker so bile določene cene za vsako vrsto premože posebej, in sicer za tri vrste: Nove cene so namreč znatno nižane, poleg tega pa je bilo menda tudi določeno, da bodo morali trgovci od 1. oktobra dalje povrniti potrošni-kom neko razliko. Nove cene so bile dvakrat objavljene v dnevnih in drugih listih, zato ni dvoma, da so jih prečitali tudi trgovci s ku-rivom. Bilo pa bi dobro, če bi se oblast zari-mala, kako se v praksi izpolnjujejo njene od-redbe. Prav tako bi bilo umestno, da bi se maksimalne cene za prevoz odnosno dostavo premože na dom, Potrošnik

Ali ste že bili kdaj pijani od kave?

„Kofetarje“ muči slična strast kakor alkoholike

Največja medicinska novost je odkritje kavinega pijanstva. Taki pivci občutjuje iste znake pohleprega uživanja, kakor drugi pivci alkoholnih pijav. V dunajskem zdravniškem društvu je H. Schlessinger poročal o možu, ki so ga zdravniki poslali v bolnišnico zaradi povečanja ščitne žleze. Pri sprejemu je mož navedel podatke, ki so jih njegovi svojci potrdili. Že od mladih nog čuti nezasišeno potrebo po uživa-nju mlečne kave. Kot otrok je spil na dan en do en in pol litra kave; čim bolj je rastle, več kave je pil, žrtvujoč za nasi-čenje tega užitka vse drugo. V času, ko je prišel v bolnišnico, je spil 8 do 12 litrov kave na dan; na leto je potrošil več ko 70 funtov kave in čez 3500 litrov mleka. Za to je porabil znaten del svojih bolj pičlih dohodkov in rodbina je zaradi nje-

Strela sesiri mleko?

Večkrat so že opazovali, da se v bližini, kamor udari strela, mleko sesiri. Zaradi tega se nemara čudno sliši, ako trdi dr. Sei-del, profesor dunajske univerze, da je mo-goč, da električni valovi mleko dolgo onar-niti popolnoma sveže. Vzlic temu pa so njego-ve trditve popolnoma točne in resnične. Nemško poljedelsko ministrstvo je začelo preizkušati Seidelovo metodo — in kakor tri-dijo — s prav povoljnimi uspehi. Mleko se najprvo segreje na 40 stopinj C, nato pa se v posebnem valju obzargja s kratkimi električnimi valovi. Na ta način pripravno mleko se tudi v gorkih prstorih drži vsaj štiri dni. V hladnih shrambah pa se sesiri šele v 2 ali 3 tednih, dočim ga je v modernih mlekariskih obratih mogoče ohraniti ves mesec ali še delj.

Naval kobilic v Severno Afriki

V velikih predelih Francoske Severne Afrike je vladala zadnje tedne velika suša. Sedaj so se pojavile še kobilice v takih množicah, da so morali poslali na pomoč vojaštvo, da pomaga pri zatiranju te nad-ježe. Boje se, da bo v prizadetih pokrajinah zavladala lakota.

Protiletalska obramba v prvi svetovni vojni

Kakor je bilo letalstvo med prvo svetov-no vojno sorazmerno primitivno glede na sedanjo visoko stopnjo, tako je bila tudi slabo razvita protiletalska obramba. Tu-dij v tem primeru se jasno kaže, da se na-padalo in obrambno orožje izpopolnjuje-ta vzporedno. Med prvo svetovno vojno ni bila protiletalska obramba še neobhodno potrebna, kajti letala niso bila še posebno nevarna orožje. Seveda so pa morali že te-daj misliti na obrambo. Sleherno napadalo orožje zahteva obrambo. Čim popolnejše je napadalo orožje, tem popolnejša mora-jo biti obrambna sredstva. Med prvo svetovno vojno se niso pozna-li posebnih protiletalskih topov. Tudi opazo-valna služba je bila zelo preprosta. Na-povedovanje prihoda sovražnih letal je bi-lo skoraj otročje smešno. Tako je na pr. leta 1917 avstrijski častnik na italijan-skem bojišču opravljal opazovalno službo s pomočjo daljnogleda z 48-kratno pove-čavo. Njegov pomočnik je bil podčastnik, ki je z višinskim merilom ugotavljal, ka-ko visoko je sovražno letalo. Na podlagi teh meritev je dal poveljniki baterije pove-čavo za streljanje na letalo. Opazovalec, ki je napovedoval prihod sovražnih letal, je čepel na drevesu. Prihod sovražnega leta-la (tedaj so letala navadno še posamezna letala, ne v jatah kakor danes) je opazo-valček javljal z zvoncem, ki je visel na drevesu... Na letala so streljali z navadnim polj-skim topom, ki ga je bilo treba obtežiti s kamnom, da so ga laže sukali okrog vo-doravne osi. Blizu topa so imeli malo